

TEMA BROJA

Da li Crna Gora može ispuniti sedam uslova EK za datum pregovora

INTERVJU
Članica
nekadašnjeg
pregovaračkog
tima Slovenije,
Vojka Raubar

ANALIZA
Koje su
posljedice
briselskih
zahtjeva

IZAZOVI U EU
Sloboda
medija u
opadanju u
budućim
članicama EU

USLOV

Iluzorno bi bilo očekivati da će Brisel insistirati na potpunom ispunjavanju sedam uslova iz Mišljenja o zahtjevu za članstvo u Evropskoj uniji, kako bi Crnu Goru krajem sljedeće godine preporučio za dobijanje datuma otpočinjanja pregovora.

Kada bi crnogorske vlasti i institucije "do posljednjeg zareza" ispunile uslove EK onda predpristupne pregovore ne bi trebalo ni voditi – bili bi, ako ne članica, onda na korak od članstva u EU – ili bi te pregovore obavili očas posla, kao što planira Island!

Prije će biti da Brisel i EU od Podgorice traže samo prve konkretnije rezultate u primjeni zakona i jasne signale političke volje da se uhvati u koštac sa problemima.

Potrebljno je usvojiti novi izborni zakon (može se i kasnije primijeniti), ojačati kontrolnu i nadzornu funkciju Skupštine (povećati broj kontrolnih slušanja i malo podviknuti ministrima), u državnu administraciju javno i transparentno zaposliti dijete kojeg opozicionara, učutkati ministra **Dinošu...**

I, tako redom dolazimo, utisak je na osnovu svih izjava zvaničnika EU, do uslova svih uslova – konkretni rezultati u smislu proaktivnih istraživačkih procesa i presuda za slučajeve korupcije na svim nivoima.

Ili, ispunite po dio iz šest uslova, nastavite sa istragama i presudama protiv šumara i carinika, ali morate nam dati krupne ribe iz svijeta podzemlja i politike.

Brisel bi dodatno izgubio kreditibilitet kod kritičara crnogorske zbilje, ako bi Crnoj Gori dao datum pregovora bez čvrste optužnice ili rešetaka za nekog iz političkog establišmenta.

V.Z.

Brisel odobrio 29 miliona (7. novembar) – Crnogorska Vlada i Evropska komisija potpisali sporazum o korišćenju IPA sredstava iz programa za 2010. godinu, vrijedan 28,6 miliona eura.

Status kandidata, uslovi za početak pregovora (9. novembar) – EK predstavila Mišljenje o kandidaturi Crne Gore za članstvo u kojem je preporučila Evropskom savjetu da Crnoj Gori da status kandidata. Komisija je mišljenja da bi Crna Gora trebalo da dobije datum pregovora, nakon što ispuni sedam uslova. To su uskladivanje izbornog zakona sa preporukama OEBS/ODIHR-a i Venecijanske komisije, jačanje zakonodavne i nadzorne funkcije parlamenta, reforma javne uprave, jačanje vladavine prava kroz depolitizaciju izbora Sudskog i Tužilačkog savjeta i jačanje profesionalnosti i nezavisnosti sudija i tužilaca. Uslovi za dobijanje datuma pregovora su i borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, povećanje slobode medija i saradnje sa civilnim sektorom, kao i primjena zakonskog i političkog okvira za antidiskriminaciju.

File u Podgorici (10–11. novembar) – Evropski komesar za proširenje **Stefan Fule** uručio premijeru **Milu Đukanoviću** Mišljenje EK. Tokom boravaka u Podgorici, File se sreo sa najvišim državnim zvaničnicima, liderima opozicije, predstavnicima civilnog sektora, a u Skupštini se obratio poslanicima sa porukom da bi kontrolom sprovodenja zakona Skupština trebalo da ima jednu od ključnih uloga u procesu integracija.

Prvi u redu, poslije Hrvatske (15. novembar) – Crna Gora će, nakon okončanja pristupnih pregovora Hrvatske sa EU, biti sljedeća balkanska država koja će ih otvoriti, ocijenio slovački šef diplomatičke misije **Mikulaš Džurinda** u Podgorici.

Skupština ima plan (19. novembar) – Na zahtjev predsjednika parlamenta **Ranka Krivokapića**, generalni sekretar **Damir Davidović** pripremio Nacrt akcionog plana za jačanje zakonodavne i kontrolne uloge Skupštine do novembra sljedeće godine. To je urađeno kako bi Skupština ispunila svoj dio uslova koje je EK postavila Crnoj Gori da dobila datum početka pregovora.

Đukanović obećao ispunjavanje uslova EK (23. novembar) – Crna Gora je spremna da ispuni prioritetne zadatke u predviđenom roku, što će EK prepoznati i već u narednom mišljenju o napretku sugerisati datum za početak pregovora, kazao premijer **Đukanović** u razgovoru sa ambasadorima EU u Crnoj Gori na sastanku čiji je domaćin bio šef delegacije EU **Leopold Maurer**.

I Vlada ima plan (25. novembar) – Za ispunjavanje sedam ključnih preporuka biće izrađen akcioni plan, čiji će nacrt biti dostavljen EK i razmatran tokom sastanka predstavnika Vlade i Direktorata za proširenje sredinom januara 2011. U saopštenju iz Vlade, navodi se da je to dogovoren na sastanku ministara **Miraša Radovića** i **Ivana Brajovića**, sa direktorom za zapadni Balkan u Generalnom direktoratu za proširenje **Pierre Mirelom**.

Mladi za EU (25. novembar) – Učlanjenje Crne Gore u EU podržava 67% mladih, pokazalo istraživanje koje je sprovedla agencija De Facto iz Podgorice.

EP zabrinut zbog moći predsjednice Vrhovnog suda (26. novembar) – Evropski parlament je zabrinut zbog mogućnosti pretjerane akumulacije moći kod osoba kao što su predsjednica Vrhovnog suda i Vrhovni državni tužilac Crne Gore, naveo izvještaj EP za Crnu Goru **Charles Tannock**, u prijedlogu rezolucije o procesu evropskih integracija Crne Gore.

POGLED IZ EU

Zašto Njemci okreću ledja EU

Trećeg oktobra 1990. na snagu je zvanično stupila zapanjujuća odluka donijeta samo mjesec dana

Piše: Michel Rocard

raniye kada je Skupština istočne Njemačke republike, Volkskammer, jednoglasno izglasala prihvatanje Ustava zapadne Njemačke na cijeloj istočnoj teritoriji. Pri donošenju ove odluke ni vlasta, ni parlament zapadne Njemačke nijesu bili konsultovani.

Ovaj događaj, za koji su u najvećoj mjeri zaslužna tri istorijska aktera, je potresao svijet i zauvječ ga promjenio. Prva ključna ličnost bio je **Mihail Gorbačov**, koji je odobrio akt otvaranja granice između Austrije i Mađarske, što je pokrenulo lanac događaja koji će dovesti do ujedinjenja. Gorbačov je, takođe, objavio da sovjetske trupe neće pokušati da zaštite komunističke režime od sopstvenih građana, čime je potpisao smrtnu presudu istočnoj Njemačkoj.

Druga ključna ličnost je tadašnji njemački kancelar **Helmut Kohl**, koji je odmah reagovao na pruženu priliku, ignorirajući pozive saveznika na opreznost.

Treći presudni akter je narod istočne Njemačke, koji je pohrlio na ulice, uprkos svim rizicima, da protestuje i ubrza proces ujedinjenja.

Ovi događaji su iz korijena promjenili i odnose Njemačke i njenih saveznika. SAD, Velika Britanija i Francuska su bile istog mišljenja – da se stvari kreću prebrzo, da će međunarodna bezbjednost biti ugrožena ako Njemačka ne potvrdi svoje članstvo u NATO-u (što je Njemačka na kraju i učinila). U prvih nekoliko mjeseci, svi su se plašili da će Rusija tražiti istupanje

Njemačke iz Aljanse kao uslov za rusko prihvatanje sporazuma o ujedinjenju.

I, dok je SAD krila svoju sumnjičavost, Francuska i Britanija su otvoreniye pokazivale zabrinutost. Britanska premijerka **Margaret Thatcher** se ograničila na izjave za štampu, dok je francuski predsjednik **Francoise Mitterrand** otpotovao u neplaniranu posjetu istočnom Berlinu. Mitterrand se nadao da će usporiti proces i vezati pregovore o ujedinjenju za međunarodne garancije. Njegov pokušaj je neslavno propao, čega se u Berlinu i dalje rado sjećaju.

Motiv Mitterrandove "misije" je bio da utvrdi kakve mjere opreza treba preduzeti protiv potencijalnih poteza moćnih, a nepredvidljivih osoba. Odgovor na ovo pitanje je konačno ugrađen u Ugovor iz Maastrichta, koji proširuje nadležnosti EU na spoljne i pravne poslove, prenoseći ih na nadnacionalni nivo.

Dvadeset godina nakon ujedinjenja, Njemačka je postala jedna od najuticajnijih demokratija svijeta. Mnogo bi željeli da su njeni pogledi i ponašanje više evropski. Ali, Njemačka nije jedina odgovorna za propast vizije političke Europe

Britanija i Danska su, međutim, insistirale da se ove nadležnosti mogu koristiti samo kroz mehanizme odlučivanja između nacionalnih vlasti, i to konsenzusom, a nikako samostalno od strane EK. Francuska se uzdržala od glasanja, pa su Velika Britanija i Danska dobiti bitku – Evropa može da preduzme korake u međunarodnim poslovima samo uz jednoglasan pristank svih članica. U jeku najvećih mogućnosti, politička Evropa je već bila mrtvorodenče.

Za samu Njemačku, nemogućnost ostvarivanja politički integrisane, federalne Evrope je učutkala prointegrationističke sile i poljuljala moralnu superiornost poslijeratne generacije. Tako se ujedinjena Njemačka okrenula svojoj staroj sferi uticaja – istočnoj Evropi.

Maja 2000. **Joschka Fischer**, bivši lider stranke Zelenih i ministar inostranih poslova Njemačke, je održao dug govor o neophodnosti evropskih integracija. Pitanje evropskog federalizma je postavljeno svim državama članicama, ali odgovora nije bilo. Francuska, kojoj je ova ponuda bila najdirektnije upućena, nije željela da o tome razgovara, što je učinilo da se Njemačka ponovo osjeti izolovanom.

Podrška integracijama se krunila, uz zdušnu podršku britanske diplomacije, a prospekt istinskih evropskih integracija na polju spoljne i odbrambene politike je zapinjao iz jednog pokušaja u drugi.

U današnjoj Njemačkoj evropski projekat se više ne čini presudnim kao garancija zajedničke budućnosti Evrope. Novi lideri gledaju na Evropu isključivo kao na trgovinski režim.

Posljedice izgubljene evropske perspektive su postale jasne u jesen 2008. kada je, nakon kraha finansijskih tržišta,

prva reakcija kancelarke **Angele Merkel** bila sasvim nacionalistička i antievropska. Odbijen je svaki zajednički evropski plan za borbu protiv krize i svaka mogućnost zajedničkih fondova. Njemačka će zaštiti svoje banke sama, i to kroz privatni sektor. Samo su neslućene razmjere krize vratile Njemačku za evropski pregovarački sto na samitu grupe G-20.

Dvadeset godina nakon ujedinjenja, Njemačka je postala jedna od najuticajnijih demokratija svijeta. Mnogi bi željeli da su njeni pogledi i ponašanje više evropski. Ali, Njemačka nije jedina odgovorna za propast vizije političke Europe.

Autor je bio premijer Francuske u vrijeme njemačkog ujedinjenja

DA LI CRNA GORA MOŽE U SLJEDEĆIH GODINU DANA ISPUNITI SEDAM USLOVA EK ZA DOBIJANJE DATUMA PREGOVORA

Ključ je u političkoj volji

Ukoliko želi da počne pristupne pregovore za ulazak u Evropsku uniju (EU) cr-

Piše: Samir Kajošević

nogorska Vlada će morati da dokaže Briselu kako ima političku volju za promjene u sistemu.

To znači da bi do narednog novembra, kada se očekuje mišljenje Evropske komisije (EK) o napretku Crne Gore, vlasti u Podgorici, između ostalog, morale da se odreknu, bar u određenoj mjeri, uticaja na pravosuđe i medije, ali i da se Uniji pohvale novim izbornim zakonom, te istragama i presudama za korupciju i organizovani kriminal protiv nekih od "krupnih riba".

Javnost u Crnoj Gori je podijeljena po pitanju da li, prvenstveno izvršna vlast, u sljedećih 12 mjeseci može ispuniti famoznih sedam uslova koje je izdiktirala Komisija.

Dio civilnog sekora smatra da će biti nastavljena dosadašnja praksa Brisela i Đukanovićevog kabinet-a – crnogorska Vlada će uraditi taman onoliko koliko je dovoljno da Komisija kaže da je to dovoljno za dobijanje datuma pregovora, kao što je bilo u slučaju Mape puta za viznu liberalizaciju, ali da će izostati suštinske promjene u crnogorskome društvo.

Sa druge strane, dio javnosti je mišljenja da će Brisel sada biti rigo-

rozan i da od Đukanovića i Vlade očekuje da u narednih 12 mjeseci urade ono što su odbijali pune dvije decenije.

Poslanik Socijalističke narodne partije (SNP) i član skupštinskog Odbora za međunarodne odnose i evropske integracije **Predrag Bula-**

tović cjeni da će u Vladi biti najviše otpora zahtjevu Brisela za odlučniju borbu protiv kriminala.

Priznajući da za EK nije sporan institucionalni okvir u borbi protiv kriminala, Bulatović podvlači da Unija sada insistira na primjeni zakona i konkretnim rezultatima.

"U principu sam optimista, ali mislim da će nam dosta vremena trebati da pojedini organi shvate da oni nijesu u pravnoj poziciji, niti smiju da vrše bilo kakav uticaj na rad sudova. To dovodi u pitanje njihovu nezavisnost i to je jasno dato u izveštaju EK", navodi Đorđe Blažić

SLOBODA MEDIJA NAJLAKŠI USLOV?

foto VIJESTI

Tea Gorjanc Prelević

Tea Gorjanc Prelević iz Akcije za ljudska prava smatra da bi unaprijeđenje slobode medija mogao biti najlakši zadatak koji se od Crne Gore očekuje.

Za prelaznu ocjenu, ocjenjuje ona, dovoljno je ozbiljno pristupiti reformi zakona i unaprijedenja sudske prakse, kroz obuku sudija.

Akcija za ljudska prava je predložila detaljnu reformu ustavnih i zakonskih odredbi kako bi one uskladile sa evropskim standardom slobode izražavanja u pogledu klevete i uvrede.

To, između ostalog, podrazumijeva potpunu dekriminalizaciju krivičnih djela protiv časti i ugleda ili bar drastično smanjivanje kazni za ta djela.

"Ako bi Vlada prihvatala naš prijedlog, organizovala javnu raspravu i obezbjedila skupštinsku većinu to bi sve moglo da bude usvojeno u roku od nekoliko mjeseci, što bi prije roka zadovoljilo jedan od zahtjeva EK. Na raspravi o prijedlogu reforme, predstavnici Vlade su davali ohrabrujuće izjave pa izgleda da postoji spremnost da se naš prijedlog bar ozbiljno razmotri", kaže Gorjanc Prelević.

Da bi to dokazala, smatra on, Vlada će morati da se pohvali presudama ljudi na visokom nivou.

"EK od Crne Gore traži da se uhvati u koštač sa glavnim nosiocima organizovanog kriminala koji su regionalno spregnuti sa određenim faktorima. Očigledno je da nema političke volje da se to desi i to pitanje EK direktno adresira na izvršnu vlast – Vladu i ključne političke faktore. Tu je po mom sudu glavna stvar", kaže Bulatović.

On ocjenjuje da Crna Gora u skorije vrijeme neće početi pregov-

"Potrebna je samo politička volja i malo tehničke organizacije za reformu i jačanje javne administracije. Neće se sad ocjenivati koliko je Vlada uradila, već koliko su spremni da pokazuju političke volje i što će konkretno u nekim oblastima uraditi u narednom periodu", smatra Momčilo Radulović

ore o pristupanju EU, iako je moguće da, kako je kazao, Vlada učini neke ustupke prema Briselu, ali to ipak neće biti hapšenja na visokom nivou.

Podsjećajući da EK od Podgorice traži unaprijeđenje pravnog okvira za borbu protiv korupcije i sprovođenje antikorupcijske strategije, predsjednik Nacionalnog savjeta za evropske integracije (NSEI) **Nebojša Medojević** kaže da će to zavisiti isključivo od političke volje vladajuće koalicije.

Uz naglasak da se od Crne

Nebojša Medojević

Gore očekuju rezultati u istragama, procesuiranje i presude za slučajevе korupcije na svim nivoima. Medojević očekuje da bi rezultati mogli da uslijede tek nakon povlačenja premijera Đukanovića.

"Zahtjevi jesu izazovni i zahtjevni, ali su laci za realizaciju u odnosu na uslove koje su dobine druge zemlje kandidati prije nas. Oni možda jesu bolni i teški za DPS i SDP, ali su za Crnu Goru laci", smatra Medojević.

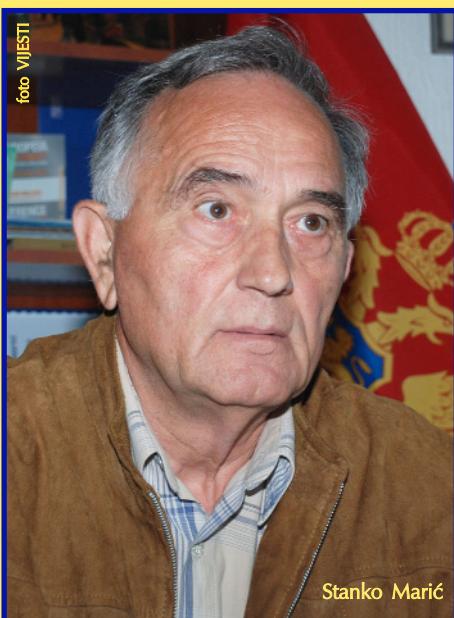
Da bi se uhvatila u koštač sa korupcijom i kriminalom, crnogorska vlast će prethodno morati da radi na jačanju vladavine prava, posebno kroz depolitizaciju sudstva i tužilaštva. Iz Brisela je zamjereno zbog političkih nominacija članova sudske i tužilačke savjeta i državnih tužilaca, ističući da se od sudija očekuje veća nezavisnost i efikasnost.

Profesor **Đorđe Blažić** smatra da, i pored zahtjeva EU, vlast ne pokazuje volju za smanjenjem uticaja na sudove.

Blažić smatra da će Vlada morati da napravi ustupke Briselu, ali da to neće biti lako.

"Ja u principu jesam optimista, ali mislim da će nam dosta vremena trebati da pojedini organi shvate da oni nijesu u pravnoj poziciji, niti

IZBORNİ ZAKON SAMO NA PRVI POGLED LAK ZADATAK

Stanko Marić

foto VJESTI

dašnjem radu Skupštine koja se obavezala da taj posao završi prije tri godine. Radna grupa koja je trebala da napiše novi zakon produžavala je rok već četiri puta, jer nije mogla da se dogovori oko modela zastupljenosti manjina u Skupštini, te rješenja za glasače koji nemaju crnogorsko državljanstvo. Predstavnici vlasti u tom radnom tijelu gotovo da su ignorisali preporuke OEBS-a, pojašnjavajući da je zadatak radne grupe usklajivanje izbornog zakona sa novim Ustavom, ali se i opoziciji može prebaciti što je lutala u stavovima i potrebi nanovo problematizovala pitanja dogovorenna na radnoj grupi.

Iako zahtjev za usvajanjem novog izbornog zakona na papiru djeluje kao najlakši, predsjednik Udruženja pravnika Crne Gore **Stanko Marić** smatra da vlast neće žuriti sa izmjenama.

Vladajućoj koaliciji, smatra on, ne odgovaraju demokratski izborni standardi koji će garantovati fer izbore zbog čega neće sjeći granu na kojoj sjedi.

"Vlast već tri godine pokazuje da nema političke volje da odstupi od onoga što im daje izbornu prednost. Ovako oni ulaze u izbornu utakmicu sa tri gola prednosti u odnosu na protivnika. Oni se toga lako neće odreći", smatra Marić.

Da izrada izbornog zakona neće ići lako može se zaključiti po dosa-

Momčilo Radulović

POVRATAK NA KOSOVO I USLOVNI KAMPOVI

Zahtjev EK za usvajanjem i implementacijom strategije za zatvaranje kampa na Koniku Vlada planira da ostvari povratkom raseljenih na Kosovo, ali i eventualnom izgradnjom novog i uslovnijeg kampa.

Kako je ranije direktor Zavoda za zbrinjavanje izbjeglica Crne Gore **Željko Šofranac** izjavio, povratak izbjeglica na Kosovo prioritetan je za Crnu Goru, pojašnjavajući da prema najnovijim podacima Zavoda oko 350 lica želi da se vrati. U Zavodu tvrde da u oba kampa na Koniku boravi 1.433 interni raseljeni lica, što je oko 276 porodica.

"U tom pravcu formirana je Radna grupa koja ima zadatak da izradi Akcioni plan za trajno rješavanje pitanja u kampovima 1 i 2, a ostvarena je koordinacija sa Delegacijom EK u Crnoj Gori koja je izradila projektni zadatak kroz koji bi bila obezbijedena finansijska sredstva za rješavanje tog problema", objasnio je Šofranac.

Osim EK, zatvaranje kampova na Koniku traži i uprava Glavnog grada koja je za njihovu izgradnju svojevremeno ustupila zemljište. U gradskoj upravi tvrde da su sada zainteresovani za gradnju na parcelama na kojima se kampovi nalaze, zahtjevajući da se oni rasformiraju.

Brisel od Crne Gore je zatražio i garantovanje pravnog statusa raseljenih osoba, posebno Roma, Aškalija i Egipćana.

svakom izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore. Podgorici se godinama prigovara na nejakim administrativnim kapacitetima i traži da formira efikasnu, profesionalizovanu i depolitizovanu javnu upravu.

Generalni sekretar Evropskog pokreta u Crnoj Gori **Momčilo Radulović** smatra da EK od Vlade sada samo traži da pokaže političku volju za promjenama.

On tvrdi da Vlada mora napraviti strateški plan razvoja administracije koji podrazumijeva edukaciju kadrova kroz post-diplomske studije i obrazovanje onih koji bi u narednim godinama trebalo da dođu na "državne jasle".

Na popularnim fakultetima, predlaže on, treba pokrenuti programe za obuku budućih kadrova.

Radulović upozorava da, ukoliko želi kvalitetnu administraciju, Vlada mora da spremi strategiju za narednih pet godina.

"Potrebna je samo politička volja i malo tehničke organizacije. Neće se sad ocjenjivati koliko je Vlada uradila u narednom periodu, već koliko su spremni da pokažu političke volje i što će konkretno u nekim oblastima uraditi", smatra Radulović.

smiju da vrše bilo kakav uticaj na rad sudova. To dovodi u pitanje njihovu nezavisnost i to je jasno dano u izvještaju EK. Ako želimo u Uniju, onda će se mnogi morati odreći uticaja na sudstvo i na njegov rad", navodi Blažić.

Reforma državne administracije sigurno neće biti lak zadatak. Gromazna i slabo obrazovana administracija u kojoj je, kroz zapošljavanje kadrova, partijski uticaj najjači, pokazala se kao hroničan problem u

KOJE SU POSLJEDICE SEDAM USLOVA KOJE JE EK POSTAVILA CRNOGORSKIM VLASTIMA ZA DATUM PREGOVORA

Kad Brisel skine rukavice

Nikada oštrenji, otvoreni i korisniji izvještaj Crnoj Gori nije stigao iz Brisela nego

Piše: Neđeljko Rudović

ove godine. Osim što su u njemu preslikani najvažniji nalazi o crnogorskim boljkama na koje godinama ukazuju nevladine organizacije i nezavisni mediji, prava vrijednost Mišljenja Evropske komisije o Crnoj Gori je što je njima Vladi dat putokaz kojim pravcem treba da se kreće ukoliko misli da ova država postane ozbiljan pretendent na članstvo u EU. Nema više prostora za manipulacije i bezgranično simuliranje reformi, ovaj put se zahtijevaju vidljivi rezultati. Vlada će morati da ispuni sedam uslova i tako se kvalificuje za narednu fazu puta ka "elitnom klubu". U suprotnom, neće biti datuma početka pregovora, što zapravo znači da će jedan od aduta DPS-a i SDP-a – da sigurno vode Crnu Goru ka EU i boljem životu – biti izbijen iz njihovih ruku, ukoliko ne dokažu da to nije samo predizborna parola.

Bez nesporne posvećenosti promjenama Vlada neće uspjeti da sljedeće godine dobije preporuku EK za otvaranje pristupnih pregovora, čime bi u Crnoj Gori demonstrirala nesposobnost. A to bi mogao da bude prvi korak ka promjenama na političkoj sceni. Možda ne toliko zbog sposobnosti opozicije koliko zbog želje vladajućih struktura da zadrže vlast, što bi u toj situaciji mogli ostvariti samo personalnim promjenama na rukovodećim

funkcijama.

Kako god, EK će pomoći Crnoj Gori da ide naprijed ili tako što će urazumiti postojeću Vladu i spustiti je na zemlju ili tako što će uticati na nju da se sama mijenja i daje prostora novim ljudima kada je već opozicija nemoćna da na bilo koji način utiče na crnogorsku stvarnost.

Sve priče za domaću upotrebu su pale u vodu i Brisel je jasno stavio do znanja što misli o Crnoj Gori – nema dovoljno političke volje za obračun sa korupcijom i kriminalom i ta ista vlast pokušava da disiplinuje slobodne medije terorišći ih drakonskim sudskim kaznama. Drugim riječima, Crna Gora sada lični na jednu suptilnu diktaturu koja preko podobnih medija pokušava da kreira lažnu sliku o mladoj evropskoj demokratiji. Da bi računala na evropsku perspektivu njena Vlada će prije svega morati da utvrdi fer pravila igre za izbore, koja neće u startu favorizovati vlast koja zloupotrebljava državne resurse.

U Mišljenju EK, prevedeno sa jezika diplomatije, Crna Gora sada lični na jednu suptilnu diktaturu koja preko podobnih medija pokušava da kreira lažnu sliku o mladoj evropskoj demokratiji. Da bi računala na evropsku perspektivu njena Vlada će prije svega morati da utvrdi fer pravila igre za izbore, koja neće u startu favorizovati vlast koja zloupotrebljava državne resurse. Takođe, moraće da uozbilji parlament, čija zakonodavna i nadzorna funkcija sada postoji samo kao forma

Takođe će morati da uozbilji parlament, čija zakonodavna i nadzorna funkcija sada postoji samo kao forma. mladoj evropskoj demokratiji. Da bi računala na evropsku perspektivu njena Vlada će prije svega morati da utvrdi fer pravila igre za izbore, koja neće u startu favorizovati vlast koja zloupotrebljava državne resurse. Takođe će morati da uozbilji parlament, čija zakonodavna i nadzorna funkcija sada postoji samo kao forma.

Istovremeno, Brisel traži reformu javne administracije u smislu osnaživanja profesionalizma i depolitizacije, kako bi se prilikom imenovanja poštovao princip transparentnosti i zasluga. Drugim riječima, DPS i SDP treba da zaborave na partijska namještenja.

"Vladavina prava treba da se

ojača posebno kroz depolitizaciju i imenovanja na osnovu zasluga članova Sudskog i Tužilačkog savjeta i državnih tužilaca, kao i kroz ponovno osnaživanje nezavisnosti, autonomije, efikasnosti i odgovornosti sudija i tužilaca", stoji u preporuci koja je data u okviru Mišljenja EK. U istom dokumentu se traže mjerljivi rezultati u obračunu sa kriminalom.

Iz Brisela su na ovaj način zapravo poručili – tužiocu rade po partijskim direktivama, političari su ti koji ih biraju i od njih ovakvih se teško može išta što bi bilo u javnom interesu očekivati ako to ugrožava nečije političke ili privatne interese.

Najzad, od Crne Gore se zahtjeva da poveća slobodu medija i da se drži sudske prakse Evropskog suda

za ljudska prava u Strazburu u vezi sa klevetom, te da ojača saradnju sa civilnim društvom. To bi značilo da moraju prestati javni i zakulisni pritisici na slobodne medije, kao i da aktivisti civilnog društva više ne smiju biti proglašavani državnim neprijateljima koje plaćaju strane službe.

Sve bi ovo moglo ostati obično slovo na papiru da u Crnoj Gori nije stvorena takva klima da je svetogrđe svaka pomisao da nam ne treba EU. Očekivanja javnosti od Vlade su da ispunjava obećanja, tako da, iako bi značajan dio sadašnje nomenklature to vjerovatno najviše volio, više nema povlačenja.

ČLANICA NEKADAŠNJEG PREGOVARAČKOG TIMA SLOVENIJE ZA PRISTUPANJE EU
VOJKA RAUBAR

Stvari su mnogo ozbiljnije kada počnu pregovori

Članica nekadašnjeg pregovaračkog tima Slovenije za pristupanje Evropskoj uniji Vojka Raubar indirektno je potvrdila da korjenite promjene u nekom društvu počinju sa otvaranjem pregovora.

Upravo zbog shvatanja da uvođenje evropskih standarda, u pravom smislu te riječi, u Crnoj Gori počinje sa otvaranjem pregovora, opozicija i dio civilnog sektora priželjkuju i lobiraju da naša država što prije dobije datum pregovora.

"Koliko se neka zemlja mijenja tokom pregovora, zavisi od društva i od priprema i pristupanja pregovorima. Sigurno je da su stvari mnogo ozbiljnije kad pregovori počnu. Tokom pregovora ili prije pregovora, potrebno je pripremiti sliku stanja važećeg zakonodavstva u državi koja pristupa EU, i prijedlog plana aktivnosti kako važeće propise usaglasiti sa propisima EU i kako i kada ih je država spremna primijeniti. U pregovorima se, dakle, te stvari prodiskutuju i dogovore. To su preuzete obaveze čija realizacija se kontroliše. U tom smislu, pregovori znače i postepene promjene u društvu

Pregovori obično traju duže – nekoliko godina, a politika se može menjati u zavisnosti od rezultata izbora. Zato je važno da se članovi tima što manje mijenjaju, jer potrebno je očuvati neku stabilnost, stalnost i stručnost članova, pa i integritet u preuzimanju i primjeni preuzetih obaveza

promjene u društvu", navela je Raubar.

- Od crnogorskih zvaničnika

U pregovorima se prodiskutuje i dogovori kako i kada će država koja pristupa Uniji primjeniti zakonodavstvo. To su preuzete obaveze čija realizacija se kontroliše. U tom smislu, pregovori znače i postepene promjene u društvu

može se čuti da Crna Gora planira da pregovore otvoriti osjetljivim poglavljem 23. koje je posvećeno vladavini prava i pravosuđu. Da li je to iz iskustva Slovenije pametan

Teško je reći koje poglavje je za koju državu teže ili lakše, sva su naime značajna.

Stvar dogovora je sa kojim poglavljem će se pregovori početi.

- Kako je, u najkraćem, izgledala struktura pregovaračkog tima Slovenije?

Možemo govoriti o široj i užoj strukturi pregovaračkog tima.

Struktura užeg pregovaračkog tima Slovenije bila je izrazito stručna, profesionalna. U njoj su bili, prije svega, stručnjaci iz

potez, s obzirom da je većina država počela pregovore sa lakšim poglavljima?

različitih područja i sa različitim iskustvima u određenim oblastima. U pregovaračkoj ekipi su bili i predstavnik (potpredsednik) Privredne komore Slovenije (veza sa privredom), predstavnik Banke Slovenije (viceguverner Centralne banke Slovenije, zbog veze sa monetarnom sferom), stručnjaci iz ministarstava i raznih instituta.

Ja sam tada bila državni sekretar za ekonomski odnose sa inostranstvom i imala sam mnogo iskustva u međunarodnim pregovorima (sa GATT, WTO, EFTA, CEFTA, EU, multilateralnih i bilateralnih pregovora) i na području pripremanja i primjene spoljno-trgovinskih propisa u Sloveniji.

U užem pregovaračkom timu je bilo oko deset ljudi, koje je imenovala Vlade, ali uz konsenzus skoro svih političkih stranaka, jer su nas doživljavali kao profesionalce i stručnjake, a ne kao političare.

• Za razliku od Slovenije kada ste počinjali pregovore sa EU, u Crnoj Gori je u današnjim uslovima nezamislivo da veliku većinu u pregovaračkom timu ne čine ljudi iz vladajuće koalicije ili oni bliski vlas-

foto VIJEST

timu. Koliko to može da bude opasno za pregovore?

Pregovori obično traju duže – nekoliko godina, a politika se može menjati u zavisnosti od rezultata izbora.

Zato je važno da se članovi tima što manje mijenjaju, jer potrebno je očuvati neku stabilnost,

Parlamentarci su od nas bili informisani o svemu i, što je značajno, o tome su mogli razgovarati sa svojim kolegama u parlamentima država EU, obrazlagati naše stavove i tako pomoći boljem razumijevanju naših stavova i boljem ukupnom rezultatu u pregovorima

stalnost i stručnost članova, pa i integritet u preuzimanju i realizaciji preuzetih obaveza.

Tokom pregovora se gradi timski duh i odgovornost svih za preuzete obaveze, uspostavljaju se lična poznanstva sa stručnjacima u državi i u EU, koji mnogo mogu pomoći u procesu rasčišćavanja problema i traženja najboljih rešenja.

Kod nas je politika bila u sve uključena preko Vlade i Parlamenta. Uža pregovaračka grupa je sve prijedloge slala na razmatranje i odobrenje Vladi, a ona dalje Parlamentu. Relacije su bile jasne.

Struka je odradila svoje, a politika svoje.

- Kakva je uloga parlamenta Slovenija bila tokom pregovora sa EU?

Uloga Parlamenta je bila značajna. Parlament je dobijao i verifikovao sve strateške dokumente koje je Slovenija slala u EU jer to su bili naši zvanični ciljevi i pregovaračke pozicije.

Uži pregovarački tim je Parlament profesionalno informisao o otvorenim pitanjima, našim prijedlozima i posljedicama za naše društvo, našu privredu, odgovarali smo na stručna pitanja, i moram priznati da su nas predstavnici Parlamenta slušali i uvažavali naše stavove.

O svemu su bili informisani i što je važno, o tome su mogli razgovarati i sa svojim kolegama u parlamentima država EU, obrazlagati naše stavove i tako pomoći boljem razumijevanju naših stavova i boljem ukupnom rezultatu u prego-

vorima za društvo, za državu.

- Koji je to momenat iz pregovora koji Vam je ostao dobro u sjećanju i koji nikada nećete zaboraviti?

Mnogo je bilo tih trenutaka. Za mene je bilo jako važno da smo imali međusobno povjerenje, da smo jedni drugima pomogli kad god smo mogli, da smo se stalno informisali, ako smo videli da su informacije važne. Bili smo zaista tim, koji se još danas svake godine susrijeće i to sa velikim veseljem.

V. ŽUGIĆ

U PREGOVORIMA OKO 600 LJUDI

Pored užeg pregovaračkog tima, u pregovorima je učestvovalo više od 600 različitih stručnjaka iz ministarstava, instituta, komore, iz privrede.... Bili smo dobro organizovani i svi smo imali isti cilj – usjetiti u pregovorima i pripremiti našu zemlju za što lakši i profesionalniji ulazak u EU. I kako vidite, to nam je uspjelo.

PRVI I DRUGI SVJETSKI RAT; PAD EVROPE

U krvi zbog kolača od kojeg su na kraju ostale mrvice

Evropa je ušla u 20. vijek kao vladar svijeta. Kolonijalna carstva evropskih sila su zauzimala najveći dio planete i kon-

Priredio: Miloš Vukanović

trolisala sva svjetska mora, a na kontinentu već 30 godina nije bilo sukoba. Na svjetskim izložbama evropske nacije su se šepurile svojim tehničkim i građevinskim dostignućima, dok su njihove ekonomije, predano iscrpljujući bogatstva kolonija, nastavljale ekspanziju započetu još u 18. vijeku. Centralna i Istočna evropska carstva su ljubomorno čuvala svoje granice i dobro prikrivale goruće nacionalne i ekonomski probleme. Čak je i nemirni Balkan bio smiren poslije Berlinskog kongresa 1878., tek sa ponekom čarkom. No, ta lijepa fasa da srušila se na najkraviji način, sa klancem kakvo čovječanstvo nikad nije vidjelo.

Promjene na mapi Evrope koje su donijele nacionalna ujedinjenja, prije svega Njemačke, značile su da je stara raspodjela moći neodrživa. Njemačka ekonomija doživjela je ekspanziju i veoma brzo prestigla francusku, moguće i britansku. Takvoj ekonomiji bila je potrebna sirovinska i tržišna baza kolonija kojih jednostavno više nije bilo. Mrvice od posjeda koje je Njemačko carstvo dobilo u Africi i na Dalekom Istoku nijesu ni približno mogli da zadovolje njene apetite. Sa druge strane, njen saveznik, Austro-Ugarska, je takođe tražila teritorijalna proširenja, što je popriličan problem za centralnoevropsku državu. Jedini pravac ka širenju bio je Balkan sa svojim zavađenim državicama i preko njega, i opadajućeg Osmanskog carstva, do Male Azije i Bliskog Istoka.

Treba imati u vidu i da je Njemačka imala najbolju i najpremljeniju vojsku od 12 miliona vojnika sa dominantom vojnom tehnologijom. U ratu 1871. već se vidjelo da francuska vojska više ne može da parira njemačkoj, dok je britanska mornarica bila moćna, ali kopnene snage, i pored dobrog stanja, nijesu bile toliko brojne. Sa druge strane, ogromna ruska vojska od 15 miliona vojnika jednostavno nije imala ni obuke, ni naoružanja, ni vodstva da parira njemačkoj vojnoj mašineriji. Zbog takve situacije, i saveza Beča i Berlina, Rusija i Francuska su uspostavile savez. Znajući da

Prvim svjetskim ratom. On nije izbio zbog atentata u Sarajevu, on je bio neizbjegjan. I prije atentata u Sarajevu, velike sile su se nekoliko puta našle na ivici rata, ali su diplomacija i trenutni odnos snaga održavali mir. Atentat je doveo do pritiska i objave rata Austro-Ugarske Srbiji, u cilju daljeg prodora na Balkan. Da bi zaštitila Srbiju, svoje interese u jugoistočnoj Evropi i spriječila napredovanje Beča ka Bosforu, Rusija objavljuje njima rat. Takav konflikt je samo za par dana uključio Njemačku na jednoj strani, i Francusku i Veliku Britaniju na drugoj, ne zbog zaštite Balkana, već

Promjene na mapi Evrope, koje su donijela nacionalna ujedinjenja – prije svega Njemačke – značile su da je stara raspodjela moći neodrživa. Njemačka ekonomija doživjela je ekspanziju i veoma brzo prestigla francusku, moguće i britansku. Takvoj ekonomiji bila je potrebna sirovinska i tržišna baza kolonija kojih jednostavno više nije bilo

će premoć Njemačke na kopnu dovesti do ugrožavanja njihovih kolonija, Britanci sklapaju savez sa Parizom i Moskvom.

Čak i kod ratova znatno manjih razmjeru teško da postoji samo jedan povod za njihovo izbijanje. Razlozi su uvijek mnogo-brojni, a situacija složena. Tako je bilo i sa

zbog svog ličnog dokusuravanja. Pobjeda bi za Njemačku značila pravednu raspodjelu moći i posjeda, a za saveznike konačno smirivanje agresivnosti Berlina. Pored Rusije, Velike Britanije i Francuske na stranu Antante učestvovali su: Italija, SAD, Japan, Grčka, Srbija, Rumunija, Belgija, Crna Gora,

Portugalija, ali i sve kolonije, dok su na strani Centralnih sila pored Njemačkog i Austro-Ugarskog carstva učestvovali Osmanlije i Bugari. Učešće tolikog broja država, sukobi koji su vodenici na više kontinenata, razmjere vojski koje su pokrenute, kao i to da je rat voden na kopnu, moru i u vazduhu čine ga svjetskim. Takođe, treba imati u vidu da princip totalnog rata, odnosno uključivanja totalnog stanovništva, svih kapaciteta i resursa u rat, postoji još od vremena Napoleona, ali zbog broja učesnika u ovoj mjeri nije viđen.

Prvi svjetski rat je specifičan i zbog masovnog razvoja naoružanja za masovno ubijanje. Svijet je to video u masakru Američkog građanskog rata, ali evropski generali nijesu notirali tu promjenu. Usljed njihove gluposti,

arogancije i nemogućnosti da shvate da je rat evoluirao do neslućenih razmjera, na stotine hiljada ljudi u starim formacijama, marševima, čak i sa konjicom, biće poslati pravo u kišu metaka i granata iz mitraljeza i topova.

Rat je trajao od 1914–1918. Voden je na tri fronta: zapadnom, istočnom i balkanskom. Kolonijalni rat će brzo biti završen zbog dominacije Britanaca, ali će u Evropi poprimiti drugačiji tok. Poslije Revolucije u Rusiji, istočni će se zatvoriti pobjedom Njemaca dok će zapadni čvrsto stojati i pored ulaska SAD-a u sukob. Ipak, ekonomski naprezaanja koje je rat donio Njemačkoj, stvorila su socijalne nemire koji će je primorati na kapitulaciju. I da nije došlo do ovih potresa, teško da bi Njemačka mogla još dugo da nastavi rat na zapadu. Njeni kapaciteti i ljudstvo su dotakli maksimum naprezaanja u iscrpljujućem četvorogodišnjem konfliktu, dok su Britanci i

Franko u Španiji i razni drugi desno orijentisani monarsi od Jugoslavije do Rumunije i Mađarske, jasno su ukazali da je demokratska Evropa još uvijek samo san. Zaokupljena svojim kolonijama, Britanija je

Razlozi za početak Drugog svjetskog rata su isti kao i za prvi – preraspodjela moći i dobara. Samo su sad bili podgrijani ideologijama demokratije, fašizma i komunizma

Francuzi stalno dovodili novo ljudstvo i resurse iz kolonija. SAD, kao sila u usponu sa svojim već tada naslućenim kapacitetima, samo je doprinijela stabilnosti saveznika.

Rat je odnio 16 miliona mrtvih i 21 milion ranjenih. Oko 9.5 miliona žrtava su bili vojnici, dok su ostali bili civilni. Evropske granice su prekrojene, a kolonijalna carstva učvršćena. U ratu su nestala četiri carstva: Njemačko, Austro-Ugarsko, Osmansko i Rusko. Pobjeda zapadnih demokratija je učvršćena sakaćenjem Njemačke i stvaranjem saveza sa novoformiranim istočno-evropskim državama.

Dok se SSSR izolovao poslije destruktivnog građanskog rata 1918–1921, izgledalo je da demokratija u Evropi cvjeta. Istina nije mogla biti dalja. Poslije rata i ekonomski krize, političke i socijalne turbulencije su počele da potresaju skoro sve evropske zemlje. Kriza i strah od komunista stvorili su pogodno tlo za širenje desničarskih ideologija. Ako se na to doda da stara pitanja raspodjeli sile i bogatstva svijeta nijesu riješena, lako se može uvidjeti zašto se novi rat ubrzo nadvio nad Evropom.

Fašisti u Italiji, nacisti u Njemačkoj,

prepustila Francuskoj evropska posla. Pokušaj Pariza da napravi Malu antantu na istoku od Njemačke propao je uslijed ekonomski krize. Nova, još jača, još moćnija i još agresivnija Njemačka pod **Adolfom Hitlerom** je lako stvorila savez sa **Musolinijevom** Italijom i od centralnih i istočnih evropskih država napravila svoju

Dva teška rata ostavila su Evropu u ruševinama. Nekadašnja vojna, ekonomski i tehnološka premoć Evrope, građena vjekovima se srušila za par decenija. Razjedinjena i razorenna Evropa nije mogla da parira novim, svjetskim supersilama koje su svoju snagu zasnivali na teritoriji, brojnosti populacije, industrijskoj snazi i vojnoj moći

sirovinsku bazu.

Dok su se Pariz i London i dalje premišljali ko im je veća prijetnja Hitler ili Staljin, onaj ludi iz Berlina im je ispod nosa pripojio svom Rajhu Austriju i Sudetsku oblast, dok se sa svojim kolegom iz Moskve dogovorio o Poljskoj.

Razlozi za početak Drugog svjetskog rata su isti kao i za prvi – preraspodjela moći i dobara. Samo su sad bili podgrijani ideologijama demokratije, fašizma i komunizma. Rat je otpočeo 1939. njemačkim napadom i osvajanjem Poljske i objavom rata Londona i Pariza Hitleru. Rat je opet

bio svjetskih razmjera, jer će tokom svog trajanja na strani saveznika, osim Francuske, Britanije i Poljske, uvući Norvešku, Jugoslaviju, Grčku i, najbitnije, SSSR, SAD i Kinu, a na strani sila Osovine, pored Njemačke, Italije i Japana, učestvovali su Mađarska, Rumunija, Bugarska, Finska, NDH. Rat su pratila masovna razaranja, pokolji vojske i civila, kao i sistematsko uništenje Jevreja.

I pored ideoloških razmirica, SSSR i zapadne države su se usaglasile da je bitnije uništiti počast nacizma, koji je bio prijetnja cijelom ljudskom rodu. Iz tog saveza nastaje antifašistička koalicija, na čijim principima će se izgraditi poslijeratna Evropa.

Drugi svjetski rat je odnio preko 60 miliona žrtava od čega najveći broj njih, oko 58 % su bili civilni saveznici! Počinjeno je sistematsko uništenje Jevreja Evrope sa šest miliona ubijenih.

Međutim, najveći teret rata podnio je SSSR sa preko 25 miliona žrtava. Bez imalo doze subjektivnosti, ako se na tu cifru doda broj mrtvih Poljaka i Jugoslovena, kao i ukupan procenat udjela žrtava u populaciji tih država, stiže se slika o opštem pokolju slovenskih naroda.

Dva teška rata ostavila su Evropu u ruševinama. Nekadašnja vojna, ekonomski i tehnološka premoć Evrope, građena vjekovima se srušila za par decenija. Razjedinjena i razorenna Evropa nije mogla da parira novim, svjetskim supersilama koje su svoju snagu zasnivali na teritoriji, bro-

jnosti populacije, industrijskoj snazi i vojnoj moći koju ni sve zemlje Evrope zajedno nijesu mogle da skupe.

U jeku druge polovine 20. vijeka kolonijalna carstva su počela da nestaju, a po sredini Starog kontinenta je bila postavljena nepremostiva barijera hladnog rata. Nastupio je novi period unutrašnje transformacije i preobražaja pomoću kojeg će nova Evropa tražiti mjesto u novom poslijeratnom svijetu.

Autor je saradnik na programima u Centru za građansko obrazovanje (CGO)

Briselu u pohode

Piše: Brano Mandić

1.

Na junackim prsim uhapšenog za šverc droge, prije neki dan, pisalo je "nothing to lose". Je li slučajno obukao baš tu majicu kada ga je policija uhapsila? Ako je osumnjičeni namjerno obukao duksericu sa tom dilanovskom porukom, onda je znao da će ga vezati i snimati. Paranoju na stranu, Duško Šarić je prvo veliko hapšenje nakon što je Evropska komisija preporučila Crnu Goru za status kandidata. Ekspresna reakcija, ili još jedna slučajnost.

Zadatak je prost, treba hapsiti i osuđivati da bi krenuli pregovori sa Briselom. Primjer je Hrvatska gdje je nagrabusio potpredsjednik Vlade. Ko liće od naših da padne za dobro domovine? Mogla bi se otvoriti kladionica: ko je od funkcionera već sada određen za žrtvu? Vjerovatno mu je napravljena mala vudu lutka i već su počeli da ga bodu.

Prosto, kao i svaka epska priča, i naš put u Evropu vapije za palim

Nije Štefan File čestito ni sjeo u avion, a već su stigle pozitivne presude u korist novinara. Premijer Đukanović, u posljednjem intervjuu, ne govori o "frustriranim pojedincima", "politički ambicioznim medijskim tajkunima"... Premijer je promijenio ploču i sada govori o "kritički nastrojenim medijima"

andelima, tipskim negativcima na čija ćemo pleća da svalimo nepočinstva minule dvije decenije. Biće to patriot-ska žrtva bez koje nema vladavine prava.

Nama sada može da izgleda kako nikada u Crnoj Gori pravo ne može zavladati a da ne prođe grdilo godina i nekoliko smjena generacija... Istina je suprotna: uhapsi dvadeset ljudi koji su se do sada bezobrazno našklapali – i

Zadatak je prost, treba hapsiti i osuđivati da bi krenuli pregovori sa Briselom. Primjer je Hrvatska gdje je nagrabusio potpredsjednik Vlade. Ko liće od naših da padne za dobro domovine? Vjerovatno mu je napravljena mala vudu lutka i već su počeli da ga bodu

poslaćeš poruku ostalima. Dvadesetak strašila treba kukurizištu. Pogledajmo anatomiju strašila i vidjećemo da su to raspeća, privredna namjeni ratarstva. To nas vraća na spiritualni nivo priče o žrtvi za viši cilj i opšte dobro.

U tom pravcu su i sudovi počeli da se dozivaju evropskoj pameti, naprečac. Nije Štefan File čestito ni sjeo u avion, a već su stigle pozitivne pre-

sude u korist novinara. Premijer Đukanović u posljednjem intervjuu ne govori o "nezaprečnicima", "frustriranim pojedincima", "politički ambicioznim medijskim tajkunima"... Premijer je promijenio ploču i sada govori o "kritički nastrojenim medijima"

sude u korist novinara. Premijer Đukanović u posljednjem intervjuu ne govori o "nezaprečnicima", "frustriranim pojedincima", "politički ambicioznim medijskim tajkunima"... Premijer je promijenio ploču i sada govori o "kritički nastrojenim medijima", što je kompliment par excellence za one koje pominje. Jer, ako priznaš da postoje kritički nastrojeni mediji, to znači da postoje i "nekritički nastrojeni mediji".

Ako mediji ne kritikuju, onda znači da im je u društvu sve potaman. Pošto društvo još nije zrelo za pristup Evropskoj uniji, to znači da su nekritički novinari protiv napretka. Ako je protiv napretka, ne razumije istorijski trenutak kada treba svim silama da krenemo u društvene reforme... Tako kaže premijer, koji od svih novina najrađe čita državno glasilo "Pobjedu". Vjerovatno se tamo napojio kritičkim duhom i shvatio vrijednost istraživačkog novinarstva, koje plaćaju građani jer niko normalan neće da ga kupi.

Nego, promjena retorike je vidljiva i kod "naših evropskih prijatelja". File je nekoliko puta napomenuo što Crna Gora "mora" da uradi. Do skoro su to bila briselska uvijanja, preporuke, a sada smo stigli na nivo imperativa i naređenja.

Zanimljivo je da Hrvatska na kraju svog evropskog procesa zatvara poglavje 23. – vladavina prava i pravosuđe, dok je Crnoj Gori to početna stanica. Ako sudovi funkcionišu, dosjetili su se u Briselu, lakše ćemo savladati ostale nedraće. Dokaz da Evropska

unija polako počinje da shvata kako treba sa Balkancima. Volimo gruštosti i ne čujemo jezik udvaranja.

2.

Došao u Podgoricu predsjednik **Boris Tadić** i donio darove. Čovjek nudi skandinavski model, vjerovali ili ne. Hajde da se volimo, udružimo konzularna predstavnštva po bijelom svijetu i zajednički pokažemo Evropi kako smo racionalni, štedljivi i raspoloženi za saradnju.

Ima li išta logičnije nego da dva bratska naroda koji govore istim jezikom o jednom trošku završavaju papirologiju. Nije to političko pitanje, nego prevashodno civilizacijsko. Tadić širi ruke i poziva na dobru volju, povjerenje. Ali pitajmo se sada: zašto predsjednik deset puta veće Srbije traži od male i iskvarene Crne Gore da se diplomatski bratimimo, pa još skandinavski. Naravno da će naši diplomatski vukovi znati da odgovore Tadiću, ali to valja upakovati lukavo jer je njegova ponuda na papiru ljudska i poštena, napredna.

Došao u Podgoricu predsjednik Boris Tadić i donio darove. Čovjek nudi skandinavski model, vjerovali ili ne. Hajde da se volimo, udružimo konzularna predstavnštva po bijelom svijetu i zajednički pokažemo Evropi kako smo racionalni, štedljivi i raspoloženi za saradnju. Možda je ovo površno tumačenje, priznajem da nijesam na visinama velikih umova koji vode naše narode i narodnosti, ali ja bih Tadića u ovom trenutku odbio. A pokrenuo bih političku akciju da se nekako obori cijena avio prevoza između Beograda i Podgorice i tako pokazao volju da budemo Švedani

Samo što ovo nije Skandinavija.

Da jeste, Tadić bi svratio ponekad i do predsjednika Skupštine Krivokapića, pa bi sjeli i pročaskali, upitali se za junačko zdravlje. Ovako, Tadić **Krivokapića** kulira, što ovome odgovara da ostane u svojoj glavi bastion crnogorstva. I svi su zadovoljni, jer se cirkus nastavlja. U svakom slučaju, srpska ponuda je veliki kompliment za

Crnu Goru, makar bila i najpodmuklijaju politička zamka, kako će je svaki pošteni paranoik doživjeti. Ako veliki susjed vidi korist u druženju sa tobom, treba da budeš ponosan što si se dokazao u sokaku. Možda je ovo površno tumačenje, priznajem da nijesam na visinama velikih umova koji vode naše narode i narodnosti, ali ja bih Tadića u ovom trenutku odbio. A pokrenuo bih političku akciju da se nekako obori cijena avio prevoza

3.

Čuli smo da strujni kabl treba da krene iz Crne Gore preko mora i isporuči struju starom okupatoru sa Apenina. To je sve što znamo. Za sada se taj odakle kabl kreće, zašto struju da izvozimo, je li lijepo da nam Italijani tako vraćaju što smo ih odabrali da grade hidroelektrane.

Kompanija A2A, naš partner u tom poslu nije nikakav gigant kako su je prikazali naši vrli mediji. U Italiji se polako razmotrava klupko ovog poslovnog dila, dok mi nemamo pojma što će

nas snaći. Lokalni mediji preko Jadrana čude se zašto kabl ide 100 kilometara duže nego što geografska logika nalaže. Postavljaju se nezgodna pitanja, koja narušavaju idiličnu saradnju tandem-a Đukanović-Berlusconi. A ovdje, niko kabl nije pominjao dok su se organizovale žarkice u čast velikog posla sa komšijama. Sjetimo se kako je bilo lijepo, donijeli su Italijani Karavađovog "Narcisa", cupkalo se uz džez i nazdravljaljao ređini Eleni. Novac je legao u Prvu banku. Ministri Socijaldemokratske partije su i ovog puta uzdržani. Javnost ima prečih briga, tako da možemo samo mirno da čekamo kako će se stvar oko kabla rasplesti. U međuvremenu, Elektroprivreda Crne Gore je regionalni gigant u smislu profita po glavi stanovnika. U toj disciplini, ostavila je iza sebe velike kompanije iz Hrvatske, Srbije i Slovenije.

Plaćamo struju svakog mjeseca dresirani da se dobro oznojimo pred poštanskim sandučićem. A suština evropskih integracija, kako reče premijer, jeste bolji standard građana. Trebalо bi dakle ili da porastu plate ili da se računi za struju smanje. Neka Vlada vidi što je lakše izvesti.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

**DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA – ZNAČAJNI USPJESI I OZBILJNI PROBLEMI
U RADU**

DRI zrela za reviziju

Spoljna revizija javnog sektora je jedan od glavnih instrumenata kojima se jača odgovornost nosilaca javnih

Piše: Marko Sošić

ovlašćenja i podiže povjerenje javnosti u javni sektor, jer je njen osnovni zadatak cijelovito i tačno informisanje građana o tome da li se javna sredstva koriste u skladu sa propisima i da li su organi koji upravljaju javnim sredstvima ostvarili ciljeve za koje su budžetom opredjeljena sredstva.

Državna revizorska institucija (DRI) je samostalan i vrhovni organ državne revizije, uspostavljen Zakonom o DRI iz 2004. DRI je do sada objavila 46 izvještaja o reviziji, od kojih su šest izvještaji o reviziji završnog računa budžeta Crne Gore, a ostatak izvještaji o pojedinačnim revizijama. Broj revizija se iz godine u godinu povećava, uz postepeno povećanje kapaciteta DRI i sprovođenje novih, zahtjevnijih vrsta revizija.

U istraživačkom izvještaju u okviru projekta "Ka najboljoj EU praksi: Jačanje

Jedan od rijetko isticanih, ali značajnih problema je finansijska nezavisnost DRI. Naime, zakonski okvir DRI ne ispunjava standarde nezavisnosti prema kojima izvršna vlast ne smije imati uticaja na budžet

uticaja spoljne finansijske kontrole u Crnoj Gori", Institut Alternativa je dao pregled dosadašnjeg rada DRI, njenog položaja u institucionalnom okviru, načina na koji su nalazi ove institucije bili korišćeni od strane drugih nadležnih organa i, prije svega, rezultata dosadašnjeg rada. Publikacija sa nalazima i preporukama

biće objavljena početkom decembra.

Kako se u 2011. planiraju izmjene i dopune Zakona o DRI, to je prilika da se riješe određena pitanja koja značajno opterećuju dosadašnji rad DRI. Važnost daljeg rada na jačanju kapaciteta DRI istakla je i Evropska komisija u Mišljenju o zahtjevu Crne Gore za članstvo u EU, naglasivši ga kao dio jednog od sedam ključnih prioriteta čijim je ispunjenjem Crna Gora uslovljena u pogledu započinjanja pregovora o članstvu.

Od posebnog značaja je pitanje na koji način DRI obavlja kontrolu izvršenja svojih preporuka. Osim kontrolne revizije, koja predstavlja najsigurniji i najbolji način da se revizori uvjere u ispunjenost njihovih preporuka i rad subjekta revizije na ispravljanju uočenih nepravilnosti, važan

Zabrinjavajuće je da dosadašnji revizorski nalazi nijesu pružili osnovu za procesuiranje krivične/prekršajne/disciplinske odgovornosti nadležnih funkcionera i službenika u subjektima revizije

segment je izvještavanje subjekata, koje se odvija nakon objavljivanja konačnog izvještaja o reviziji.

Kao manje zahtjevan, a efikasan način kontrole, potrebno je jačati mehanizam izvještavanja subjekta revizije i detaljno definisati pitanja rokova, strukture i javnosti (objavljivanja ovih dokumenata).

Zabrinjavajuće je da dosadašnji revizorski nalazi nijesu pružili osnovu za pro-

redovnog dostavljanja svih izvještaja o reviziji i obuke državnih revizora, nikako u smislu prebacivanja nadležnosti za podnošenje krivičnih prijava sa DRI na tužilaštvo.

Prekršajna odgovornost u oblasti upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori nije adekvatno zakonski regulisana, niti se sprovodi u praksi. Činjenica da u Organskom zakonu o budžetu Crne Gore ne postoje zakonska rješenja kojima se reguliše pitanje prekršajne odgovornosti, predstavlja presedan u odnosu na ostale zemalje regiona koje u svojim zakonima navode radnje koje će se smatrati prekršajima, uz predviđene novčane kazne za odgovorne subjekte, odnosno izvršioce tih radnji.

Dosadašnja praksa Skupštine i nadležnog radnog tijela ukazuje na zabrinjavajuće tendencije površnog

odnosa prema nalazima DRI i propuštanja prilike da se na osnovu objektivnih i čvrstih dokaza o propustima u radu budžetskih i vanbudžetskih jedinica, na iste izvrši parlamentarni pritisak. To je zabilježeno i u Public Expenditure and Financial Accountability Assessment (PEFA) izvještaju iz jula 2009, gdje je parlamentarni nadzor revizorskih izvještaja ocijenjen sa D+, odnosno, tek "prelaznom" ocjenom.

Poslanici ne koriste zakonsko ovlašćenje da od DRI zahtijevaju dodatno pojašnjenje pojedinih činjenica i okolnosti, o godišnjem izvještaju i reviziji završnog računa budžeta na plenumu raspravljaju svega jedan dan, pojedinačni izvještaji o reviziji se zapostavljaju i ne koriste, a pokušaj uvođenja polugodišnjeg izvještavanja Vlade i subjekata revizije o aktivnostima preduzetim na ispravljanju uočenih neregularnosti i propusta je odbačen. Osim toga, parlament zaposavlja i obavezu nadzora nad budžetom

DRI, te stoga nije nalagao obavljanje revizije završnog računa ove institucije.

Eventualno osnivanje pododbora za budžet i reviziju ojačalo bi skupštinsku kontrolu nad izvršnom vlašću u smislu planiranja i izvršenja budžeta, uz dodatno iskorišćavanje rada DRI.

Rasprave na Odboru i plenumu Skupštine ne mogu biti mesta za raspravljanje nalaza iz izvještaja DRI u smislu preispitivanja njihove tačnosti i opravdanosti ili dodatno utvrđivanje vjerodostojnosti činjenica iznijetih u izvještajima DRI. Međutim, kako funkcija poslanika nije profesionalizovana, skupštinske rasprave se često pretvaraju u priliku za čelne ljudе određenih subjekata revizije, koji su u isto vrijeme i poslanići, da "pojasne" svoje stavove i iznose nova viđenja izvještaja DRI iz perspektive subjekata revizije.

Jedan od rijetko isticanih, ali značajnih, problema je finansijska nezavisnost DRI. Naime, zakonski okvir DRI ne ispunjava standarde nezavisnosti prema kojima izvršna vlast ne smije imati uticaja na budžet. DRI je potrošačka jedinica u sistemu državnog budžeta, čiji se pri-

javnošću, uprkos stalnom naglašavanju da je "javnost najjače oružje DRI", kao i činjenici da je njena izrada započeta još u septembru 2008.

U daljem razvoju pravnog okvira, pored najavljene revizije Zakona o DRI, predstoji i donošenje metodoloških uputstava i priručnika za reviziju, kojima je, između ostalog, potrebno uskladiti podzakonska akta i zvanični prevod INTOSAI standarda u pogledu vrsta revizija i njihovog značenja, kao i strukturu i sadržaj izvještaja o reviziji.

DRI nije imala značajnijih inicijativa za izmjenama, dopunama ili donošenju novih zakonskih akata, iako je to jedna od njenih nadležnosti. To je posebno

prostora za rad. Tome treba dodati da je i nedavno osnivanje posebnog revizorskog tijela za reviziju sredstava predpristupne pomoći u okviru DRI (problematično rješenje sa aspekta konflikta interesa i nezavisnosti), značajan udar na kapacitete DRI. Takođe, treba istaći da je prosječna neto zarada zapošljenih u eksternoj reviziji u javnom sektoru, i pored napora da se njihov položaj poboljša smještanjem u četvrti platni razred, skoro tri puta manja od iste u privatnom sektoru.

Važne aktivnosti DRI iz prethodnog Akcionog plana za sprovođenje programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, koje su se odnosile na edukaciju javnosti u razumijevanju poslova vezanih za kontrolu trošenja budžetskih sredstava, a koje su podrazumijevale učešće nevladinih organizacija i medija, nijesu sprovedene. Neispunjene obaveze nijesu postale dio naredne strategije, odnosno akcionog plana, te se može zaključiti da je rad na edukaciji javnosti u razumijevanju poslova vezanih za kontrolu trošenja budžetskih sredstava zapostavljen.

Uzimajući u obzir činjenicu da DRI nema sopstvena nalogodavna prava u odnosu na subjekte revizije, njena pozicija u sistemu kontrole javnih finansija u mnogome zavisi ne samo od kvaliteta, nespornosti i ubjedljivosti njenih nalaza i preporuka, već i od spremnosti izvršne vlasti da iste primijeni i sproveđe u djelo. Stoga je javnost zaista najjače oružje DRI i, uz parlamentarni pritisak, predstavlja osnovno sredstvo za postizanje promjena u načinu na koji subjekti revizije funkcionišu

ocigledno u oblasti javnih nabavki, gdje DRI, iako je iskazala rezervu na zakonodavni okvir sistema javnih nabavki i rješenja predviđena istim, navodeći da isti

Uzimajući u obzir činjenicu da DRI nema sopstvena nalogodavna prava u odnosu na subjekte revizije, njena pozicija u sistemu kontrole javnih finansija u mnogome zavisi ne samo od kvaliteta, nespornosti i ubjedljivosti njenih nalaza i preporuka, već i od spremnosti izvršne vlasti da iste primijeni i sproveđe u djelo. Stoga je javnost najjače oružje DRI i, uz parlamentarni pritisak, predstavlja osnovno sredstvo za postizanje promjena u načinu na koji subjekti revizije funkcionišu

nije do kraja normativno iskristalisan i da nijesu jasne nadležnosti i uloga pojedinih institucija, u kasnijem radu nije inicirala aktivnosti usmjerene ka sistemskom prevažilaženju ovog problema.

Prema saznanjima IA, dalji razvoj DRI je usporen ne samo nedostatkom kadra (od 65 radnih mјesta sistematizovanih za poslove revizije, trenutno je ispunjeno 38), već čak i nedostatkom

osnovno sredstvo za postizanje promjena u načinu na koji subjekti revizije funkcionišu. Mediji i nevladine organizacije su stoga, u osnovi, saveznici DRI na postizanju istog zadatka, jer korišćenjem proizvoda rada DRI mogu vršiti dodatni pritisak na subjekte revizije.

Autor je saradnik na projektima u Institutu Alternativa

ZAŠTO ŽELIM DA BUDEM GRAĐANIN EVROPSKE UNIJE

Evropa počinje u glavi

Orazlozima
zbog kojih
želim biti građanin
EU, govoriku iz
perspektive upravo
svršenog studenta
Ekonomskog fakul-
teta i prije svega,

Piše: Miloš Žarković

jednog sasvim običnog građanina Crne Gore.

Evropa počinje u glavi i djelovanju svakog pojedinca. Za mene, a pretpostavljam i većinu građana Crne Gore, Evropa nije cilj, već sredstvo za ostvarivanje sigurnijeg, pravednjeg i boljeg života.

Više evropskih zemalja zakucalo je na vrata EU – tu je i Crna Gora. Nakon šest talasa proširenja, za preostale evropske zemlje koje su van EU, posebno za zemlje regiona, ulazak u Uniju predstavlja strateški prioritet.

Za Crnu Goru, članstvo u Evropskoj uniji je realan i ostvariv cilj. Izazovi evropskih integracija, sve od raspada bivše SFRJ, nijesu bili za Crnu Goru nimalo laki. Dok se jugoistok Evrope intezivno pripremao za punopravno članstvo, a i mnoge zemlje susjedstva pravile manje ili veće korake ka Briselu, Crna Gora se prvo morala fokusirati na borbu za obnovu državnosti. Borba za crnogorski evropski "kolosjek" morala se voditi paralelno i sinhronizovano i u zemlji i na međunarodnoj sceni. Do proljeća 2007. Crna Gora je ostvarila uspjeh kakav do prije godinu dana nikо u evropskim institucijama nije mogao ni sanjati.

Kao i većina zemalja jugoistočne Evrope, koje iskreno i dobromanjeno kucaju na vrata zajedničkog evropskog doma, i Crna Gora je proces pridruživanja EU definisala kao svoj strateški prioritet, a "evropeizaciju" kao motor svih reformskih procesa i pozitivnih promjena u društvu. Naravno, očekivanje je i da će i buduća politika pridruživanja biti jednak podsticajna i otvorena za nove države članice. Od izuzetne je važnosti da Evropa dode kod nas. Da nas podsjeti na pomalo već zaboravljene postulate, na koje su veliki uticaj ostavile "lude 90-te", da je razgovor korak do dogovora, da mjerilo istine nije moć i da se svi rađamo sa jednakim pravima.

Biti građanin Evropske unije za mene znači podizanje nivoa opšte i stručne informisanosti, ali i smanjenja nerealnih očekivanja od EU. Mi od integracija očekujemo više nego što one zaista i mogu da pruže. Želim da mi Crna Gora bude baza iz koje ću kretati i u koju ću se vraćati. Ne želim da se uvjерavam da će u takvoj Crnoj Gori biti lako, već naprotiv, do krajnjih rezultata će nas voditi naporan rad, stalno učenje i mnogo truda. Želim nešto čega nemam dovoljno – mogućnost izbora na svim poljima. Hoću da sa svojim prijateljima i porodicom živim u Crnoj Gori koja će biti dio EU, a građanin Evrope postao sam još 26. marta 1987. godine.

Evropa je odavno prestala biti samo kontinent, geografski pojam. EU joj daje karakter političke i ekonomske cjeline, ona Evropu objedinjava. Ljudi koji jedni druge dobro poznaju mogu bolje živjeti zajedno. Želim biti građanin Evrope u kojoj mogu

Zahvaljujući brojnim akademskim boravcima i studijskim posjetama zemljama EU, imao sam priliku da prisustvujem predavanjima, seminarima i konferencijama koje organizuju studenti ekonomskih fakulteta širom Evrope i da na taj način zaista uvidim što su granice. Upravo to me je i motivisalo da razmišljam o tome da i mi budemo dio EU, jer dio Evrope svakako jesmo.

Treba biti realan i reći da je EU zajednica koja počiva na snažnim interesima, ali da je i pored toga njena budućnost neizvjesna. Nigdje nije zapisano da EU mora da postoji. To što je igrala važnu ulogu u prošlosti ne znači ništa za budućnost. Unija se održavala i razvijala zato što je omogućavala uzajamno profitabilnu saradnju. U izvjesnom smislu, Unija je odživjela život u kojem je glavna funkcija bila objedinjavanje Evrope na civilizovanim osnovama.

Unutar Unije postoje medusobno

Od izuzetne je važnosti da Evropa dode kod nas. Da nas podsjeti na pomalo već zaboravljene postulate, na koje su veliki uticaj ostavile "lude 90-te", da je razgovor korak do dogovora, da mjerilo istine nije moć i da se svi rađamo sa jednakim pravima

putovati, živjeti, učiti i raditi bilo gdje u EU.

To sam pravo koristio dok sam bio student, putem brojnih stipendija koje su mi omogućile da studiram i putujem po državama članicama EU. Tamo sam svoje znanje produbio i prihvatio evropski stil života i rada. Ulaskom u EU, to će biti dostupno svima, a neće kao do sada biti privilegija najboljih. Ovo je, naročito, značajno za nas, mlade ljude, studente, istraživače, naučnike, stručnjake... Svako ima šansu da se prijaví, ili potraži posao u bilo kojoj zemlji EU.

suprotne tendencije. Sa jedne strane su tržišne sile, a sa druge teška ruka države. Na jednoj strani se forsira politika proširenja, koja dovedi do povećanja raznovrsnosti država članica, sa druge se insistira na produbljavanju integracija, što povećana raznovrsnost otežava. Sa jedne se teži prelasku na većinsko odlučivanje, što iziskuje oblikovanje tijela Unije po uzoru na nacionalne države i otklanjanje demokratskog deficit-a, sa druge je nemoguće izvesti te operacije a da se ne poveća rizik preraspodjela među državama i sukoba koji bi, tim povodom, mogli nastati.

Dalja proširenja kasne, što je prije stvar loše forme kandidata, nego nevoljnosti Unije. Da su balkanske zemlje šampioni reformi, onda ne bi možda bilo najvažnije da li će ući u EU. Ali, one to nijesu, pa je za njih ulazak u EU najbolja dostupna opcija.

Smognimo snage i radimo. Budimo izvanredni pojedinci i još bolji kao tim. Samo velikom predanošću i zajedno možemo sve, pa tako i ostvariti san svih generacija Crnogoraca zvani EU.

Autor je polaznik X generacije Škole evropskih integracija

ŠTO PIŠE U MIŠLJENJU EVROPSKE KOMISIJE O ZAHTJEVU CRNE GORE ZA ČLANSTVO U EU

Sedam uslova za datum pregovora

Evropska komisija (EK) dala je 9. novembra pozitivno mišljenje na zahtjev Crne Gore za članstvo u Evropskoj uniji i predložila Evropskom savjetu da našoj državi dodijeli status kandidata koji se očekuje u decembru.

U Mišljenju, Komisija je ocijenila da treba započeti pregovore sa Crnom Gorom o pristupanju EU kada ona ispuní sedam uslova, odnosno kako je to definisala EK "čim ova zemlja postigne neophodan nivo usklađenosti sa kriterijumima za članstvo, posebno sa kopenhaškim političkim kriterijumom koji se tiče stabilnosti institucija koje garantuju vladavinu prava".

Uslovi koje je EK postavila Crnoj Gori su:

- Unaprijeđenje izbornog zakonodavnog okvira u skladu sa preporukama OEBS–ODIHR-a i Venecijanske komisije; jačanje zakonodavne i nadzorne uloge Skupštine.
- Preduzimanje neophodnih koraka u reformi javne uprave, uključujući amandmane na Zakon o opštoj administrativnoj proceduri i Zakon o državnim službenicima i namještenicima i jačanje Uprave za kadrove i Državne revizorske institucije, kako bi se osnažio profesionalizam i depolitizovala javna administracija a ojačao sistem transparentnog, na zaslugama zasnovanog zapošljavanja i napredovanja.

Pranje novca i trgovina drogom su najproblematičnije oblasti borbe protiv organizovanog kriminala

- Jačanje vladavine prava, posebno kroz depolitizaciju i uspostavljanje sistema imenovanja članova sudske i tužilačke savjeta i državnih tužilaca na osnovu zasluga, kao i kroz unaprijeđenje nezavisnosti, autonomije, efikasnosti i odgovornosti sudija i tužilaca.
- Unaprijeđenje pravnog okvira za

borbu protiv korupcije i sprovođenje vladine antikorupcijske strategije i akcionog plana; konkretni rezultati u smislu proaktivnih istraga, procesuiranja i presuda za slučajeve korupcije na svim nivoima.

- Jačanje borbe protiv organizovanog kriminala zasnovano na procjeni rizika i proaktivnim istragama, pojačanoj saradnji sa regionalnim i EU partnerima, djelotvorna obrada informacija od strane obavještajnih službi, unaprijeđenje kapaciteta i koordinacije službi za primjenu zakona. Pokazati konkretnе rezultate.

nosti i nepristrasnosti javne uprave u osjetljivim oblastima poput zaštite

Snažna politička volja je neophodna kako bi se značajnije popravio učinak u borbi protiv korupcije

- Unaprijediti slobodu medija, kroz harmonizaciju sa sudske praksom Evropskog suda za ljudska prava u pogledu tužbi za klevetu i ojačati saradnju sa civilnim društvom.
- Promijeniti pravni i politički okvir za zabranu diskriminacije u skladu sa evropskim i međunarodnim standardima; garantovati pravni status raseljenih osoba, posebno Roma, Aškalija i Egipćana, i osigurati poštovanje njihovih prava. To uključuje i usvajanje i primjenu održive strategije za zatvaranje kampa na Koniku.

Komisija je u zaključcima upućenim Evropskom savjetu i

životne sredine. Slučajeve zastrašivanja i nasilja prema novinarima i aktivistima NVO-a treba procesuirati na odgovarajući način. Takođe, potrebno je preduzeti mjere za rješavanje problema nasilja u porodici, lošeg postupanja sa zatvorenicima i niskih standarda u zatvorima", navodi se u Mišljenju EK.

U detaljnijem osvrtu na političke kriterijume, Komisija u svom Mišljenju notira nedostatke u funkcionisanju demokratskih institucija i primjeni zakona, iako postoji zadovoljavajuća institucionalna i pravna osnova u zemlji.

"Kapacitet Skupštine da osigura adekvatan nadzor izvršne vlasti je ograničen. Podjela vlasti nije u potpunosti ispoštovana u pogledu sudstva. Javna uprava je i dalje slaba i visoko politizovana", piše u Mišljenju.

Stoji i da ostaje ozbiljna zabrinutost u pogledu uloge Skupštine u uspostavljanju sudske i tužilačke savjeta i državnih tužilaca. Takođe, kako se dodaje, primjetni su nedostaci u pogledu efikasnosti i odgovornosti sudstva.

Uz podsjećanje da je Crna Gora uglavnom uspostavila pravni i institucionalni okvir neophodan za borbu

Evropskom parlamentu, između ostalog, navela da ohrabruje Crnu Goru da nastavi sa konstruktivnim učešćem u regionalnoj saradnji i ojača bilateralne odnose sa susjedima.

"Preporuka Komisije je da Crna Gora nastavi da razvija administrativne kapacitete u svim oblastima. Posebni naporci su potrebni u pogledu efikas-

protiv korupcije, EK cijeni da je korupcija "i dalje raširena u mnogim oblastima i predstavlja veoma ozbiljan problem".

"Antikorupcijski zakoni se ne sprovode dosljedno, a regulativa o spriječavanju konflikta interesa i finansiranju političkih stranaka i izbornih kampanja sadrži ozbiljne propuste. Nadzornim institucijama nedostaju puna pravna ovlašćenja i kapaciteti da osiguraju primjenu zakona o spriječavanju konflikta interesa i kon-

trolišu finansiranje političkih stranaka i izbora. Razlog za zabrinutost ima i u oblastima javnih nabavki, privatizacije, prostornog planiranja i izdavanja građevinskih dozvola", piše u Mišljenju.

Dodaje se da unutar državnih institucija ne postoji dosljedan unutrašnji sistem kontrole korupcije, odgovornosti i poštovanja vladavine prava, te da to posebno važi za poresku i carinsku upravu, policiju, sudstvo i lokalne samouprave.

"Snažna politička volja je

U nekim slučajevima se na najkritičnije NVO vrši politički i administrativni pritisak

neophodna kako bi se značajnije popravio učinak u borbi protiv korupcije. Dosadašnji broj istraga, suđenja i pravosnažnih presuda u slučajevima korupcije na svim nivoima je veoma nizak", navodi se u Mišljenju.

Komisija je ocijenila da organizovani kriminal ostaje ozbiljan problem, iako je postojeći pravni sistem u principu adekvatan, a kapaciteti ojačani.

"Pranje novca i trgovina drogom su najproblematičnije oblasti. Kapaciteti i koordinacija među službama bezbjednosti su slabi, a rezultati dosadašnje primjene ograničeni", navodi Komisija.

Prema mišljenju, Brisela, potrebno je dalje jačanje saradnje na međunarodnom nivou u borbi protiv organizovanog kriminala, uključujući i zemlje iz susjedstva.

Ocenjuje se da se "ljudska prava u Crnoj Gori uglavnom poštuju".

Neophodno je, ukazuje se u Mišljenju, raditi i na podizanju svijesti o standardima i osjetljivosti na kršenja ovih prava među službenicima javne uprave, policije i sudstva.

"Primjetni su nedostaci u pogledu učinkovitosti politika za spriječavanje diskriminacije, slobode izražavanja i odnosa sa civilnim društvom. Anti-diskriminacioni pravni okvir je značajno unaprijeden, ali su u praksi Romi, Aškalije i Egipćani, osobe sa posebnim potrebama i LGBT osobe i dalje žrtve diskriminacije, između ostalog i od strane državnih vlasti", stoji u Mišljenju.

Što se tiče odnosa sa civilnim društvom, ukazuje se dalje, postojeći dijalog "nije na sasvim zadovoljavajućem nivou".

"U nekim slučajevima se na najkritičnije NVO vrši politički i administrativni pritisak", konstataju EK.

Ocenjuje se da Crna Gora u principu ispunjava uslove iz Procesa stabilizacije i pridruživanja, ali joj se zamjera što je nakon potpisivanja Rimskog statuta ratifikovala bilateralni ugovor o imunitetu državljana SAD, što je protivno zajedničkim stavovima i principima EU. "Crna Gora treba da harmonizuje svoju poziciju sa stavovima Unije", piše u Mišljenju.

V.Š. – V.Ž.

RAD NA CRNO I NEZAPOŠLJENOST ZBOG SLABOSTI U OBRAZOVNOM SISTEMU

U odjeljku posvećenom ekonomskim kriterijumima ocjenjuje se da je, nakon nekoliko godina snažnog priliva kapitala koji je pokrenuo ubrzan ekonomski rast, globalna ekomska kriza dovela u prvi plan značajnan nedostatak unutrašnje i spoljašnje ravnoteže koje postaju prijetnja makroekonomskoj stabilnosti zemlje.

"Kriza je, takođe, otkrila slabe tačke u regulisanju bankarskog sektora, zahtijevajući kritičnu rekапitalizaciju banaka. I dalje visoka stopa nezaposlenosti, kao i rad na crno, ukazuju na slabosti u obrazovnom sistemu, ali i na neke rigidnosti na tržištu rada. Infrastruktura u oblastima energije i saobraćaja je i dalje nedovoljna. Mala preduzeća posebno imaju problema sa nedovoljnim i skupim uslovima kreditiranja. Preostale slabosti u vezi sa vladinom pravom negativno utiču na poslovno okruženje. Siva ekonomija je i dalje ozbiljan problem", navodi se u Mišljenju EK.

U odjeljku naslovljenom kao "Sposobnost Crne Gore da preuzme odgovornosti koje proizilaze iz članstva", piše da će naša država, ukoliko nastavi sa trenutnim reformama, u srednjem roku, vjerovatno biti sposobna da ispunji zahtjeve *acquis-ae* u oblastima poreza, preduzeća i industrijske politike, nauke i istraživanja, obrazovanja i kulture, carinske unije, spoljnih odnosa, bezbjednosne i odbrambene politike, finansijska i budžeta.

"Međutim, Crnoj Gori će biti potrebni dalji napor i postigla usklađenost sa *acquis-om* u sljedećim oblastima: sloboda kretanja radne snage, pravo na osnivanje preduzeća i pružanje usluga, sloboda kretanja kapitala, javne nabavke, privredni zakonik, politika konkurenčije, finansijske usluge, informaciono društvo, saobraćaj, energetika, ekomska i monetarna politika, transevropske mreže, zaštita zdravlja i potrošača", nabrojeno je u Mišljenju.

U ovim oblastima, kako piše, je neophodno dalje usklađivanje pravnog i institucionalnog okvira, a posebno jačanje administrativnih i implementacionih kapaciteta.

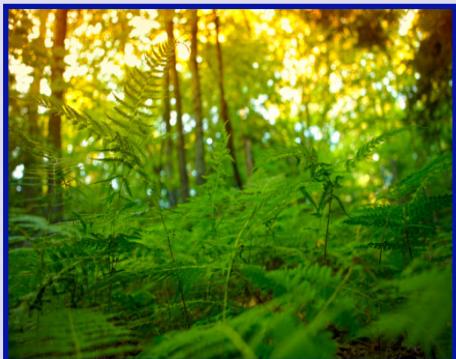
Evropske pare za košenje paprati

Na koji se način dobro osmišljenim programima može doći do sredstava iz evropskih fondova pokazuje slučaj slovenske opštine Metlika kojoj je iz Brisela odobreno skoro 60 000 eura za ručno košenje paprati.

Otkos visoke paprati nekada se koristio kao prostirka koja se stavljala pod krave u štalama, ali ta praksa skoro da je ukinuta. Opšina Metlika uspjela je studijom dokazati da se košenje napušta zbog savremenog načina poljoprivrede, čime se ukida jedna vrijedna kulturna tradicija i smanjuje biološka raznolikost seoske pokrajine.

Za program košenja oko 20 hektara

zemljišta pod paprati Metlika je dobila 80 000 eura, od čega 70% osigurava Evropski fond za razvoj agrarnih pokrajina, a ostalo lokalna zajednica.

Njemci ne štede na inovacijama

Nešto više od polovine, 52%, evropskih preduzeća u industrijskom i uslužnom sektoru uvelo je inovacije u poslovanju u razdoblju od 2006. do 2008., pokazuju podaci Eurostata.

Među članicama EU najveći udio preduzeća s inovacijskom aktivnošću, zabilježen je u Njemačkoj gdje je inovacije uvelo čak 80% preduzetnika. Slijede Luksemburg sa 65%, Belgija i Portugal sa po 58%, te Irska sa 57%. Najniže stope

zabilježile su Litvanija, u kojoj je 24% preduzeća aktivnih na području inovacija, zatim Poljska sa 28%, te Mađarska sa 29%.

Među preduzećima, koja su uvela inovacije, njih 34% saradivalo je s drugim preduzećima, fakultetima ili javnim istraživačkim institutima, dok je preostalih 66% koristilo samo interne resurse.

U Danskoj je zabilježen najveći procenat (57%) saradnje sa drugim institucijama.

Zbog liberalizacije 100 eura uštede

Svaki potrošač u EU mogao bi uštedjeti godišnje oko 100 eura kada bi koristio prednosti liberalizacije energetskog tržišta, pokazuje studija koju je objavila Evropska komisija.

Potrošači bi uštedu mogli ostvariti prelaskom na jeftinije tarife i na najjeftinijeg dobavljača, stoji u studiji koja je utemeljena na rezultatima tzv. "mystery shopping", sprovedenog u svim državama EU.

Studija je pokazala da je u 62% slučajeva postojala jeftinija tarifa od one koju su potrošači plaćali, a da ih 41% nije znalo da postoje jeftinije tarife. Trećina potrošača upoređuje cijene, manje od polovine ih zna koliko struje troše u domaćinstvu, a samo 28% zadovoljno je načinom na koji se obrađuju njihove žalbe.

Zbog toga je EK predložila seriju akcija koje bi olakšale izbor potrošačima, dale im veće mogućnosti na energetskom tržištu, uključujući lakše poređenje cijena, kao i efikasniju obradu žalbi potrošača.

Briga za radnike

Evropska komisija odobrila je zahtjev Poljske za pomoć iz Evropskog fonda za prilagođavanje globalizaciji (EGF) za 189 otpuštenih radnika u sektoru brodogradnje u vrijednosti 114.250 eura, te za 515 radnika u španском automobilskom sektoru u vrijednosti 382.200 eura, saopšteno je iz Brisela. Pomoć za Poljsku namijenjena je bivšim radnicima kompanije H.Cegelski-Poznan, jedinog poljskog proizvođača brodskih motora, te četiri njena pomoćna pogona.

"Otpušteni radnici mogli bi imati problema prilikom traženja novih prilika, a mnogi od njih će morati preći u druge sektore. Uvjeren sam da će podrška i obuka kroz EGF učiniti da prelaz na novo radno mjesto bude lakši", kazao je evropski komesar za zapošljavanje **Laszlo Andor**.

Island na skeneru

Evropska komisija i predstavnici islandske vlade počeli su polovinom mjeseca proces *screening-a* kako bi se procijenila usklađenost islandskog zakonodavstva s evropskim, što je postupak koji prethodi pregovorima po pojedinim poglavljima.

EK je u februaru u Mišljenju o islandskom zahtjevu za članstvo ocijenila da je 10 od 33 poglavlja za koja se obavlja screening već pokriveno sporazumom o Evropskom ekonomskom prostoru. U 11 poglavlja Island je djelimično uskladio svoje zakonodavstvo, dok to nije uradio u preostalih 12 poglavlja.

Očekuje se da će postupak *screening-a* biti završen u prvoj polovini sljedeće godine.

Skupa stolica

Mađarsku će predsjedavanje EU koštati 77 miliona eura, objavili su evropski mediji.

Mađarska će 1. januara od Belgije preuzeti šestomjesečno predsjedavanje Unijom, a Budimpešta je kao prioritete navela poboljšanje evropske ekonomije, publikovanje Europe građanima, jačanje saradnje na području pravosuda i unutrašnjih poslova. Na agendi su i romsko pitanje i politika proširenja.

SLOBODA MEDIJA U OPADANJU U DRŽAVAMA KOJE PRETENDUJU NA ČLANSTVO U EU

Medijima sude i prijete od Vardara do Triglava

Politički pritisci, prijetnje i suđenja protiv medija su uobičajeni u zemljama koje prizeljkuju članstvo u EU.

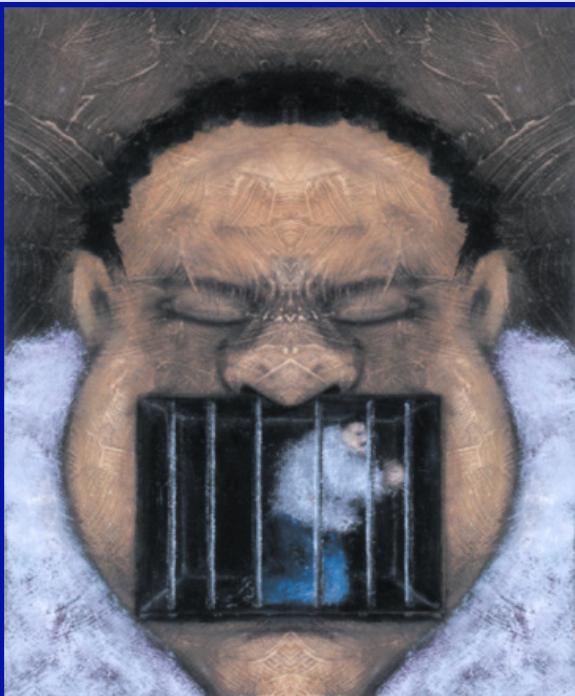
"Sloboda izražavanja i medija, koja je osnovni dio svakog demokratskog sistema, je na zabrinjavajućem nivou u većini zemalja u procesu pritsupanja", upozorio je komesar za proširenje **Štefan Fule** na konferenciji za štampu povodom objavljivanja "Strategije proširenja" za 2011. godinu.

Prema nalazima Komisije, samo u Turskoj postojeći pravni okvir ne garantuje slobodu izražavanja u dovoljnoj mjeri, kako je istaknuto u pojedinačnom izvještaju o napretku ove zemlje. Iako je ove godine EU finansirala dijalog sa civilnim društvom o medijima u Turskoj, "još uvijek je prisutan veliki broj primjera kršenja slobode izražavanja", kaže se u Izvještaju, uključujući i "veliki broj slučajeva pokrenutih protiv novinara, kao i zabrana Internet stranica".

U ovom trenutku je 40 turskih novinara u zatvoru "samo zato što su svoj posao radili pošteno i profesionalno"

U ovom trenutku je 40 turskih novinara u zatvoru "samo zato što su svoj posao radili pošteno i profesionalno", upozorava Evropska federacija novinara. U međuvremenu, internet stranica za razmjenu video-materijala YouTube je zabranjena u Turskoj na dviće godine, iako je zabrana istekla u oktobru.

Lideri turske opozicije su izrazili uvjerenje da je referendum prošlog septembra o ustavnoj reformi održan u atmosferi pritisaka na medije, podgrjavajući strahovanja građana u Turskoj.

Komisija je, takođe, bila kritična prema standardima novinarskog saopštavanja.

Uprkos "ograničenom napretku", antisemitizam "je i dalje problem u ultranacionalističkim medijima", upozo-

rila je Komisija.

Izvjestilac Evropskog parlamenta za Tursku, holandska poslanica Evropske narodne partije **Ria Oomen-Ruijten** je naglasila zabrinjavajuće zaključke izvještaja o napretku Evropske komisije u pogledu slobode izražavanja u ovoj zemlji.

"Pritisak na novine, tužbe protiv novinara i neproporcionalne zabrane mnogih internet stranica su neprihvatljive u slobodnom, pluralističkom društvu. Važno je naglasiti da postoji i ozbiljna zabrinutost u vezi sa pravnom

zaštitom optuženih i dužini njihovog boravka u pritvoru", kazala je Oomen-Ruijten.

Kemal Kilicdaroglu, lider glavne opozicione partije Turske CHP, je početkom ove godine, poslao pismo upozorenja medijima u Briselu u kojima tvrdi da se u Turskoj stvara "društvo straha" zbog pitisaka na medije od strane "sve autoritarnije" vlade AKP-a.

Na drugoj strani, u balkanskim državama se postepeno uspostavlja odgovarajući pravni okvir koji bi garantovao slobodu medija, ali u praksi je puna primjena ovih regulativa još daleko, kaže se u izvještaju Komisije, koji se u tome ne razlikuje od izvještaja medijskih organizacija.

"U jednom broju zemalja zapadnog Balkana prijetnje i fizički napadi na novinare se nastavljaju", stoji u izvještaju Komisije u kojem je sloboda medija u Makedoniji, Bosni i Hercegovini i Kosovu ocijenjena najgore u poređenju sa prethodnom godinom.

U Bosni i Hercegovini "je u porastu broj novinara i urednika koji trpe nasilje, uključujući i prijetnje smrću", stoji u Izvještaju, koji dodaje i da je primjena zakona o slobodnom pristupu informacijama u ovoj zemlji "nedovoljna".

Politički pritisak na medije je, takođe, u porastu u poređenju sa prethodnom godinom, u kojoj je ovaj region već zabilježio priličan pad nivoa slobode medija u odnosu na prethodni period.

S tim u vezi Medijska organizacija za jugoistočnu Evropu je objavila da je Alternativnoj Televiziji, TV kanalu iz BiH, stigao memorandum od Saveza nezavisnih socijaldemokrata, savjetujući

ISLAND NEĆE PARE IZ EU ZA MEDIJSKU KAMPANJU

Situacija je nešto drugačija na Islandu, koji je ove godine odbio da prihvati 30 miliona eura za "predpristupne projekte", uključujući i kampanju informisanja građana o EU, iz straha da bi to dovelo do optužbi da pokušava da utiče na stavove medija prema pristupanju.

Komisija je u junu najavila da Rejkjavik ima pravo na 30 miliona eura za "predpristupne projekte". U periodu prije pristupanja Uniji, sve zemlje kandidati imaju pravo na novac iz fondova predpristupne pomoći (IPA).

Jedan od projekata koji je trebao biti finansiran iz ovih fondova je i informaciona kampanja o EU kako bi se građani Islanda informisali o funkcionisanju EU. Upravo je ovaj dio projekta izazvao kontroverzu.

Islamska vlada je na kraju odlučila da odbije novac, zaustavivši proces prijavljivanja za fondove u nekoliko ministarstava.

Tri ministra islandske vlade iz "euroskeptičnog" tabora su izrazili sumnju da će fondovi biti korišćeni kako bi se islandski pravni okvir promijenio u pro-EU pravcu već na ovom stepenu pregovora. Ministri poljoprivrede i ribarstva, kao i ministar finansija **Steingrimur J. Sigfusson**, koji je poznat kao tvrdokoran ljevičar i član evroskeptičnog Lijevog zelenog pokreta, su objavili da ne planiraju da se prijave ni za kakve fondove pomoći, dok se o sličnoj odluci raspravlja i u ministarstvima pravde i saobraćaja, komunikacija i lokalne uprave.

Sa svoje strane, Evropska komisija je izjavila da Rejkjavik nije posao zvanično obavještenje o zaustavljanju zahtjeva za pomoći da, što se njih tiče, "Island ima sasvim dovoljno vremena da podnese zahtjeve za finansiranje".

Portparol za proširenje, **Angela Filote**, odbacuje tvrdnje da su predpristupni fondovi forma proevropske propagande.

"Odluka o korišćenju IPA fondova i oblasti u kojima će biti korišćeni je u krajnjoj liniji odgovornost Vlade zemlje kandidata, u dogovoru sa Komisijom".

Međutim, izvori bliski događajima nagovještavaju da se radi o "delikatnom" pitanju unutar islandske vlade. Komisija tvrdi da je spremna da razgovara o načinima korišćenja fondova koji bi bili prihvatljivi za Rejkjavik.

"U jednom broju zemalja zapadnog Balkana prijetnje i fizički napadi na novinare se nastavljaju", stoji u izveštaju Komisije u kojem je sloboda medija u Makedoniji, Bosni i Hercegovini i Kosovu ocijenjena najgore u poređenju sa prethodnom godinom

ih da ne izještavaju o prošlomjesečnim izborima.

Krajem januara ove godine vlasnik najtiražnijeg dnevnog lista u Bosni i Hercegovini "Dnevni Avaz" **Fahrudin Radončić**, koji je i lider političke partije Savez za bolju budućnost BiH, je javno napao bosansku novinarku **Dušku Jurišić**, vrijedajući je na etničkoj i rođenoj osnovi.

Generalni sekretar Medijske organizacije za jugoistočnu Evropu (SEEMO) **Oliver Vujović** je opisao pritisak na medije u Bosni kao "ozbiljno kršenje slobode štampe, jer novinari imaju pravo na slobodan rad i neograničen

pristup informacijama od javnog interesa".

U saopštenju za štampu, Vujović je rekao i da "SEEMO poziva lokalne kancelarije političkih stranaka u Banjoj Luci da svoje nezadovoljstvo novinari-ma izraze na drugi, demokratskiji način umjesto što blokiraju kanale komunikacije. Svi mediji zaslужuju da se prema njima jednakost postupa".

"SEEMO poziva premijera da promijeni svoj pristup komunikaciji sa medijima i da prihvati da su raznovrsnost i kritičko izještavanje osnova demokratskog razvoja u svakom društvu", dodao je Vujović.

Transparentnost vlasništva medija je označena kao problem i u Albaniji i Makedoniji gdje su prijetnje novinarima takode "razlog za zabrinutost", a Romi predstavljeni "na način koji utvrđuje negativne stereotipe", nakon njihovog protjerivanja iz Francuske.

Iako Komisija nalazi da u Srbiji mediji "generalno rade slobodno", izveštaj upozorava da se slučajevi napada na novinare ne procesuiraju na zadovoljavajući način. To uključuje i pokušaj ubistva **Dejana Anastasijevića** iz 2007, novinara koji je izještavao o srpskim ratnim zločinima za vrijeme kada je predsjednik bio **Slobodan Milošević**.

Zabrinutost za nezavisnost medija se izražava i u pogledu Kosova, gdje se za vlasti kaže da su najveći neprijatelj medija. Organizacija medija u ovoj zemlji "je podložna jakom političkom uticaju".

Javni servis kosova RTK je pod političkom kontrolom, a zamjenik premijera Kosova, **Hajredin Kuci**, je prošle godine bio član Odbora za imenovanje savjeta direktora javnog servisa. Nedavno je i Economist objavio izjavu direktorce RTK-a da Vlada na njih vrši pritisak "da se drže linije".

Izveštaj Komisije za Crnu Goru je bio nešto bolji nego u slučaju njenih susjeda, iako se u njemu upozorava na pokušaje da se "tužbama izvrši pritisak na medije", uključujući i visoke odštete.

Iako je Hrvatska preliminarno zatvorila 25 od 35 poglavljia neophodnih da zaključi pregovore o pristupanju Evropskoj uniji, uključujući i poglavљje o Informacionom društvu i medijima, novinari koji izještavaju o korupciji i organizovanom kriminalu i dalje dobijaju prijetnje.

"Freedom House" sve države kandidate i buduće kandidate za članstvo rangirao je kao "djelimično slobodne" zemlje, zajedno sa Butanom i Nigerijom. Istoj kategoriji pripadaju i članice EU Bugarska, Rumunija i Italija.

Komisija će organizovati konferenciju o slobodi izražavanja i medijima u zemljama u procesu pristupanja tokom proljeća 2011. kako bi ocjenila napredak ovih zemalja u toj oblasti.

Izvor: EuroActiv

Pravni status žrtava i stradalnika

UZagrebu je 26.novembra 2010. održano međunarodno stručno savjetovanje o pravnom statusu žrtava i stradalnika u oružanim sukobima, u organizaciji Documente–Centra za suočavanje s prošlošću, a u saradnji sa Fondom za humanitarno pravo sa ciljem utvrđivanja i razgraničenja tumačenja pojma statusa žrtve i stradalnika. Skup su otvorili **Vesna Teršelić**, izvršna direktorka Documente i **Ivan Grujić**, direktor Kancelarije za zatočene i nestale Vlade Republike Hrvatske.

U okviru tri sesije predstavljena je metodologija dokumentovanja ljudskih gubitaka koja se primjenjuje u regionu i na međunarodnom nivou, zatim zakonski okvir zemalja u regionu kojim se definiše pravni status žrtava, kao i dileme u određivanju pravnog statusa žrtve.

U raspravi su učestvovali brojni učesnici iz regiona koji su svojim pitanjima i preporukama dali značajan doprinos. Ispred CGO-a na skupu je učestvovala **Snežana Kaluđerović**, pravna savjetnica.

Cjeloživotno obrazovanje put ka društvu znanja

Usklopu IX Festivala obrazovanja odraslih koji organizuje Centar za stručno obrazovanje kroz program "Cjeloživotno obrazovanje put ka društvu znanja" u Podgorici je 11. novembra 2010. održan skup "Prezentacija trenutnog stanja i perspektiva razvoja oblasti obrazovanja odraslih u Crnoj Gori", na kojem su učestvovali predstavnici NVO koje se bave neformalnim obrazovanjem odraslih.

Obrazovanje odraslih je važna komponenta koncepta cjeloživotnog učenja i definisan je na način da uključuje skup svih organizovanih obrazovnih procesa, sadržaja, nivoa i metoda, bez obzira na to nastavlja li osoba ili zamjenjuje započeto školovanje, razvija svoje sposobnosti i proširuje znanje ili poboljšava svoje tehničke ili stručne kvalifikacije. Takve aktivnosti mijenjaju stavove ili ponašanje u perspektivi ličnog razvoja pojedinca i u perspektivi učestovanja u uravnoteženom društvenom i kulturnom razvoju.

U Crnoj Gori je obrazovanje odraslih istaknuto kao važan dio sistema obrazovanja, a svoju potvrdu dobija nizom važnih strateških dokumenata. Najvažniji koraci u razvoju sistema obrazovanja odraslih su Zakon o obrazovanju odraslih 2003, Strategije obrazovanja odraslih (2005/2015), Plan obrazovanja odraslih (2006/2010). Istaknuto je da su važni ciljevi ovih dokumenata povećanje znanja i vještina građanki i građana, kao i dositianje vrijednosti demokratskog društva kroz ovaj vid obrazovanja. Dodatno, bitan preduslov uspješne realizacije strateških ciljeva obrazovanja odraslih je i uspješna primjena aktivnosti kao što su licenciranje organizatora obrazovanja odraslih, akreditacija programa obrazovanja, eksterna provjera znanja, vještina i kompetencija, kao i validacija stičenih znanja i vještina.

Na skupu je ispred CGO-a učestvovao **Petar Đukanović**, koordinator programa.

NEVLADINE ORGANIZACIJE U EVROPSKOJ UNIJII

Evropski centar za međunarodnu političku ekonomiju (ECIPE)

Evropski centar za međunarodnu političku ekonomiju (ECIPE) je nezavisna i neprofitna think tank organizacija posvećena istraživanju međunarodnih ekonomskih i trgovinskih politika i njihovog uticaja na Evropu. ECIPE je osnovan je 2006.

ECIPE gaji tradiciju škole slobodne trgovine i otvorenog ekonomskog poretku u svijetu. Stalno ukljanjanje barijera za slobodan protok roba, usluga, ljudi i kapitala kreira progres i unaprijeđuje uslove za mir, sigurnost i individualnu slobodu. Osnova djelovanja ECIPE-a je usmjerena na analizu dobiti i gubitaka od određenih politika koje mogu uticati na trgovinu i ekonomiju uopšte sa ciljem da ih predstave široj ali i uskostručenoj javnosti Evrope na koncizan i dostupan način. Cilj je da osnaži "kultura evaluacije", koja veoma nedostaje u Evropi, kako bi se pospešilo podizanje nivoa svijesti i razumijevanja složenih pitanja u vezi sa konkretnim situacijama što doprinosi znalačkoj raspravi i poboljšanim politikama.

Ideja o think tanku koji se bavi pitanjima međunarodne trgovine u Evropi nije nova. Postoje i drugi istraživački centri koji se bave međunarodnim ekonomskim pitanjima, ali vrlo malo njih kojima je snažana fokus na trgovinskim politikama.

ECIPE pokušava da u svojim analizama stavi akcenat na trgovinske politike, povezujući ekonomski, politički i pravni aspekt ovih politika sa ciljem da iznade rješenja koja će biti spremna za neposrednu primjenu u političkim procesima u Evropi. U tom pravcu, ECIPE sprovodi istraživanja u oblasti navedenih politika, izdaje analize, sažetke i knjige, organizuje brojne seminare, konferencije, okrugle stolove o evropskoj i svjetskoj trgovinskoj politici, kao i drugim međunarodnim ekonomskim pitanjima koja su od značaja za Evropu. Imo razvijenu mrežu saradnika sa tendencijom proširenja djelovanja i van sjedišta u Briselu.

Više o aktivnostima ECIPE-a možete pronaći na sajtu: www.ecipe.org

Priredio: Petar ĐUKANOVIĆ

Crna Gora i javno-privatna partnerstva

U Podgorici je 9. novembra, 2010. u organizaciji Instituta Alternativa (IA) predstavljena studija "Javno-privatna partnerstva u Crnoj Gori – odgovornost, transparentnost i efikasnost" o kojoj su govorili sa različitim aspekata **Stevo Muk**, predsjednik Upravnog odbora IA, **Jovana Marović** viša saradnica IA koja je i radila na izradi same studije i **Sanja Elezović**, direktorica fondacije Institut za otvoreno društvo, predstavništvo u Crnoj Gori (FOSI ROM).

Studija je imala za cilj da ukaže na zakonodavni okvir i dosadašnje realizovane projekte u ovoj oblasti u Crnoj Gori putem cijelovitog sagledavanja prednosti i

nedostataka pravnog okvira i prakse. Dodatno, tokom okruglog stola učesnici su imali priliku da pruže svoje komentare, sugestije i preporuke za unaprijeđenje prakse u oblasti javno-privatnih partnerstava. Istraživanje je sprovedeno u okviru projekta "EU Matrix – Monitoring procesa evropskih integracija sa naglaskom na primjenu Nacionalnog plana integracija Crne Gore u EU", koji se realizuje u partnerstvu sa Centrom za monitoring CEMI i Evropskim pokretom u Crnoj Gori, a uz podršku FOSI ROM.

Ispred CGO-a na okruglom stolu je učestvovala **Snežana Kaluđerović**, pravna savjetnica.

Pisanje javnih politika

Crnogorska kancelarija za tehničku pomoć organizacijama civilnog društva TACSO organizovala je 19. i 20. novembra 2010. u Kolašinu prvi modul nacionalnog treninga na temu "Efikasno pisanje dokumenata javnih politika".

U okviru treninga polaznici/e imali/e su priliku upoznati se sa problemom definisanja javne politike, izgradnjom mreže praktične politike,

svrhom prijedloga praktične politike, vrstama dokumenata javnih politika, strukturon praktične politike, kao i procesom kreiranja praktične politike.

Obuka je vršena u formi mini predavanja, kroz primjenu participativnih metoda, rada u grupama i razmjenu iskustava.

U ime CGO-a, na treningu su učestvovali **Milica Milonjić** i **Daniilo Ajković**, saradnici na programima.

Izgradnja kapaciteta NVO sektora

U Budvi je od 28. do 31. oktobra 2010. održan trening "Upravljanje u organizacijama civilnog društva", kao dio projekta "Tehnička podrška organizacijama civilnog društva" koji je finansiran od strane EU, a realizuje ga TACSO Crna Gora.

Ciljevi treninga bili su: podizanje nivoa znanja i vještina izbranih predstavnika/ca organizacija civilnog društva iz Crne Gore u korišćenju različitih metoda i tehnika, alata i pristupa u

upravljanju organizacijama civilnog društva.

Između ostalnog, polaznici su izučavali ključne elemente i alate za analizu organizacije, definisanje eventualnih nedostataka i načina za njihovo otklanjanje, poput integrisanog organizacionog modela, dijagnoze organizacije, analize okruženja, izrade instituciograma, načina motivacije zapošljenih itd.

Ispred CGO-a obuku je prošla **Ana Vujošević**, koordinatorka programa.

Dozvoliti drugog na Balkanu

U Podgorici je 10. novembra 2010. u organizaciji Centra za građansko obrazovanja, a uz podršku Robert Bosch fondacije, organizovana panel prezentacija antologije pisaca jugoistočne Evrope "Drugi pored mene" pod nazivom "Dozvoliti drugog na Balkanu".

Sama antologija je do sada objavljena u osam izdanja i zemalja (Albanijska, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Makedonija, Srbija, Slovenija i Nemačka), a priredio ju je **Ričard Švarc**.

Zbog čega toliko nepovjerenja prema drugima i drugačijima? Odašte odbijanje da se umjesto neprijatelja u drugima i drugačijima vide prijatelji? Koji su to putevi ka boljem međusobnom razumijevanju na Balkanu? To su neke od tema na koje je kroz formu eseja pokušao/a da odgovori 21 književnik i književnica iz osam država u regionu.

Zašto se plašimo drugog i drugačijeg, zašto drugost koju ne razumijemo izaziva agresiju, kako se i koliko danas razumiju i prihvataju drugi i drugačiji u Crnoj Gori bilo da su u pitanju pripadnici nacionalnih, vjerskih, seksualnih manjina bila su neka od pitanja o kojima se raspravljalo na panelu.

Na panelu su govorili: **Balša Brković**, književnik i urednik kulture u dnevniku "Vijesti", profesor Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore **Milan Popović**, **Nataša Nelević**, pozorišna kritičarka i aktivistkinja NVO sektora, **Eugen Jaković**, novinar i koordinator u Centru za suočavanje sa prošlošću "Documenta" iz Zagreba i **Nataša Govendarica**, dramaturškinja i koordinatorka u Heartefact fondu iz Beograda. Diskusiju je moderirala **Daliborka Uljarević** iz Centra za građansko obrazovanje.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

FORECAST EXCHANGE PROGRAM

The FORECAST Exchange Program is open to all academic fields of study. Finalists will be selected on the basis of academic excellence, leadership potential, knowledge of English and their preparedness for study in the US.

In order to be eligible for the FORECAST Exchange Program, applicants must: Be a citizen of Montenegro and currently reside and study in Montenegro; Be enrolled as an undergraduate in good standing at a Montenegrin university and have satisfactorily completed at least one semester with final grades in some university courses but not be enrolled at the final year of their studies at the time of application; Be between the ages of 18 and 26; Have a strong command of written and spoken English; Be able to begin study in the United States in August 2011; Be able to receive and maintain the U.S. student exchange visa (J-1) required for this program; Be able to pass the medical exam.

Interested undergraduates are required to fill out a FORECAST Exchange application form available in the American Corner, KIC Budo Tomovic, Vaka Đurovića 12, Podgorica. Application forms can also be downloaded at <http://podgorica.usembassy.gov>

Completed applications can be submitted to the above address from 10am to 6pm on the following dates: November 15, December 8 and 15, 2010 or January 10, 11 and 12, 2011. Applications and scanned copies of the other required documents may also be submitted electronically at

applications@worldlearning.org.rs
by 5:00 pm on January 12, 2011.

Short-listed candidates will be called for an interview by a Selection Committee, and will be required to take the internet-based TOEFL test and receive a minimum score of 80. The final selection will be made by USAID in Washington, DC.

CEU SUMMER UNIVERSITY

Developing Local Economies through Inclusive Policies and Planning

This Summer School from 4 July – 15 July, 2011 offers the opportunity to learn the principles, strategies and applied skills necessary to equip policy-makers and practitioners to be able to design, implement and measure participatory and inclusive local economic development (LED) enabling environments, policies, strategies and projects. This course will share local economic development strategies, tools and instruments that participants will be able to use to improve their sub-national economies.

This is the first course of its kind run by the CEU and offers global best in class faculty who are not promoting any specific 'tied' approach to LED. The course takes an interdisciplinary approach starting with a distance learning familiarization component, which will comprise a number of readings and opportunities to share knowledge. The main component is a 2-week residential course based in Budapest, Hungary. The first week's main focus will be on understanding the intellectual underpinnings of participatory local economic development, concepts and tools. The second week will be more concerned with practical application, case studies and debates and accountability activities. Every day will comprise a mix of Plenary sessions and Practice labs

providing a lively mixture of activities including seminars, workshops, presentations, discussions, case studies, team work, quizzes, debates, worked examples from across the world, assignments and 'afternoon sofa conversations'. Participants will be offered a choice between two elective thematic events: (i) A Master-class on LED in oil, gas and mining-rich areas – How to maximize opportunities and minimize threats to Local Economies or a (ii) A Master-Class – Nuts and Bolts of Implementing Local Economic Development projects.

All participants will undertake a Study tour in Hungary, and students before the programme and graduates after will have access to and opportunities to contribute to a permanent on-line knowledge hub and remain networked with this class and further classes.

The course aims to attract participants from across the world and across different organizations to maximize peer to peer learning and exchange.

More on:

<http://www.summer.ceu.hu/02-courses/course-sites/developing/index-developing.php>

Application deadline: 15 February, 2011

EIC Bilten – Evropski puls je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert.

Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC Bilten – Evropski puls je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

Urednik: Vladan Žugić; **Uređivački kolegijum:** mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,
mr Vladimir Pavićević, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić, Petar Đukanović

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; **Prevod:** mr Vera Šćepanović; **Lektura i korektura:** CGO
Njegoševa 36/I; **Tel/fax:** 020/665-112, 665-327; **E-mail:** ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org

EIC Bilten – Evropski puls možete preuzeti na www.cgo-cce.org